

B01-1997

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Jaarverslag 1997

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Jaarverslag 1997

Jaarverslag 1997

Boekmanstichting

Amsterdam, 1998

Boekmanstichting, Herengracht 415, 1017 BP Amsterdam
tekstverwerking Marianne Barnier, Elly Harms, Mies van Splunter
correctie Pieter Conijn
ontwerp omslag en lay-out Hannie Pijnappels, Amsterdam
verzorging binnenwerk George de Bruin
druk Wilco, Amersfoort

Inhoud

7	<i>Voorwoord</i>
9	<i>Bestuur, personeel en financiën</i>
9	Bestuur
11	Personeel
12	Financiën
13	<i>Bibliotheek</i>
13	Collectie en aanwinsten
13	Gebruikers
13	Catalogus
15	<i>Boekmancahier</i>
15	Rubrieken
15	Betrokkenen
16	Investerings in deskundigheid
17	<i>Rechtwijzers</i>
18	<i>Boekmandebat</i>
18	Boekmandebat IX
18	Boekmandebat X
20	<i>Boekmanleerstoel kunstsociologie</i>
21	<i>Boekman-Trouw Scriptieprijs</i>
23	<i>Overige activiteiten</i>
23	Privatization/désétatisation and culture / Circle Round Table
24	Particuliere markt voor beeldende kunst / Expertmeeting
25	Onderwaterarcheologie / Expertmeeting
25	Kunst bedrijven / Conferentie
26	Kunstprijzen in Nederland / Database
28	<i>Promotie</i>
29	<i>Automatisering</i>
30	<i>Internationale contacten</i>
30	Circle
30	Circular

31	Cultural Research In Europe
31	Internationale functies
33	<i>Boekmanstudies</i>
33	Kunst en handicap: een verkenning van het maatschappelijk functioneren van kunstenaars
33	Het luisterpeloton
34	Culturele economie in Nederland en Vlaanderen
34	Galeries in Nederland
35	Verzamelen in Nederland
35	Nieuwe Nederlanders en musea
36	Boze burgers en buitenkunst
37	<i>Publicaties medewerkers Boekmanstichting</i>
39	<i>Overige activiteiten medewerkers</i>
41	<i>Stage-, onderzoeks- en scriptiebegeleiding</i>
42	<i>Publicaties Boekmanstichting 1988-1997</i>

Extracts from the Annual Report 1997

55	<i>Board and personnel</i>
55	Board
57	Personnel
58	<i>The Boekmancahier</i>
59	<i>The conference on privatization</i>
61	<i>International contacts</i>
61	Circle
61	Cultural Research In Europe
61	International functions
63	<i>Publications - a selection</i>

Voorwoord

Dit jaarverslag biedt zicht op een bonte verzameling van onderwerpen die in 1997 de revue passeerden. Het auteursrecht kreeg aandacht, in zowel de theatersector als de beeldende kunst, de percentageregeling Nederlandse muziek werd op de korrel genomen, de gevolgen van privatisering in het Europese cultuurbestel werden geïnventariseerd en er werd over tal van andere onderwerpen stil gezwoegd aan overzichtsstudies: cultuur en economie, het galeriewezen, het particulier collectioneren van beeldende kunst, het fenomeen van vernieling van kunst in de openbare ruimte, en zo meer.

Bij de Boekmanstichting is het een voortdurend halen en brengen. Wat economen, sociologen, juristen en fiscalisten aan algemene theorieën verkondigen wordt door de stichting bekeken op een mogelijke bijdrage aan de vorming van kennis over het cultuurbestel. Wat betekent het economisch principe van prijselasticiteit voor de kosten van een avondje schouwburg? Welke bedreiging vormt de *civil society* voor artistiek experiment? Verloopt de privatisering van de spoorwegen anders dan de verzelfstandiging van musea?

Bij het brengen van kennis speelt de bibliotheek een hoofdrol. Zij is opslagplaats van praktijkervaring en daarom een populaire vindplaats voor theoretici op zoek naar empirisch materiaal. De systematisch beschreven cultuurpraktijk is tenslotte het primaire oriëntatiepunt voor beleidsontwikkeling, of hoort dat tenminste te zijn. Daarmee heeft de Boekmanstichting in 1997 wederom gedaan wat zij in haar beleidsplan 1997-2000 beloofde: in het culturele domein te functioneren als een makelaar in kennis ten behoeve van beleid, bestel en beschouwing.

Amsterdam, april 1998
Cas Smithuijsen,
directeur

Bestuur, personeel en financiën

Bestuur

In 1997 was Nederland gedurende de eerste zes maanden van het jaar voorzitter van de Europese Unie. Ter gelegenheid van dit voorzitterschap werden in verschillende maatschappelijke velden tal van activiteiten ontwikkeld. Ook op het gebied van de kunst en de cultuur zette Nederland zijn beste beentje voor. Iets ten oosten van de Boekmanstichting werd de Herengracht overdekt met een houten vlonder waarop tijdens de eurotop in juni iedere middag en avond concerten werden gegeven waarvoor grote publieke belangstelling bestond.

Minder hoor- en zichtbaar, maar niet minder essentieel, is de ontwikkeling van het Nederlandse kunst- en cultuurbeleid. Nederland is een klein land met grote culturele en artistieke pretenties. Hoogstwaarschijnlijk is er een verband tussen een en ander. Tijdens het eurovoorzitterschap werd in ieder geval veel aandacht besteed aan het beleid achter de kunst en de cultuur. Zo waren er studiedagen over samenwerking tussen publieke omroepen in Europa, over internationale aspecten van de vaste boekenprijs, over de vitaliteit van culturele netwerken, over papierconservering en de strijd tegen inktvraat, over deskundigheidsbevordering in de sector cultureel erfgoed (archieven, monumenten, musea), over de mogelijkheid nationale culturele statistiek met elkaar te vergelijken, over het architectuurbeleid, over elektronisch archiveren en over de voor- en nadelen van privatisering in de culturele sector.

Privatisering en cultuur

Bij dat laatste onderwerp was de Boekmanstichting betrokken, sterker: ze was de *auctor intellectualis* van het onderwerp, bereidde de debatten ter zake voor, publiceerde een paar weken vóór de conferentie een *reader*, regisseerde de congresdagen in juni en redigeerde de uitkomsten ervan. Al in een vroeg stadium werd een en ander in het bestuur overlegd en werden de financiële implicaties van een congres met een dergelijke omvang geschat. Bij de aanvaarding van de opdracht een manifestatie te organiseren in het kader van het eurovoorzitterschap werd al vastgesteld dat de Boekmanstichting te klein was om in haar eentje een driedaags congres te runnen. Daarom werd een consortium gevormd met de Universiteit Twente (UT) en de Felix Meritis Foundation (FMF). De Universiteit Twente werd benaderd in de persoon van dr. Peter Boorsma, hoogleraar openbare financiën, van wie bij de Boekmanstichting bekend was dat hij zich lange tijd met het verschijnsel privatisering had beziggehouden en daarvan ook op internationaal niveau studie had gemaakt. Gaandeweg bleek het contact met Boorsma dermate profijtelijk dat een voorstel om hem ook voor het bestuur te vragen onder de bestuursleden algemene bijval oogstte. De Felix Meritis Foundation werd benaderd omdat zij beschikte over de juiste accommodatie voor het congres en over praktische knowhow inzake congresorganisatie. Over het wel en wee van het congres dat onder de titel *Privatization/désétatisation and Culture* als een Circle-activiteit (Circle — Cultural Information and Research Centres Liaison — is de Europese vereniging van

‘Boekmanstichtingen’) werd gepresenteerd, is gedetailleerde informatie te vinden onder het hoofdstuk ‘Overige activiteiten’ bij de desbetreffende paragraaf.

In het overleg tussen het dagelijks bestuur van de Boekmanstichting en vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, gehouden op 20 juni, werd het congres kort geëvalueerd. Dat pakte allerwegen positief uit. Het positieve oordeel viel samen met het voornemen van de Boekmanstichting om haar internationale activiteiten te bestendigen. Tijdens het congres was haar de rol van penningmeester van Circle toegevallen — een functie in het dagelijks bestuur. De eerste activiteit die in dat kader werd ondernomen was het voorbereiden en notarieel laten vastleggen van statuten. Een concept daarvan werd door het bestuur vastgesteld tijdens zijn vergadering van 26 november. Zo kon het gebeuren dat omstreeks de jaarwisseling ’97-’98 bij notariskantoor Sypkens een vereniging naar Nederlands recht werd opgericht, genaamd Circle. De vereniging met als standplaats Amsterdam werd opgericht door de directeur van de Boekmanstichting, Cas Smithuijsen, daartoe gemachtigd door de stichtingsvoorzitter, Theo Quené.

Positie Boekmanstichting

In 1997 steunde het ministerie van OCenW een aantal bestuurlijke wensen van de Boekmanstichting. Allereerst werd tot en met 2000 steun toegezegd voor de activiteiten die de Boekmanstichting in het kader van Circle op de rol had gezet. Het betreft in meerderheid activiteiten die een verbetering van de organisatorische structuur van Circle beogen. Daarnaast werd het op basis van een eenmalige subsidie mogelijk om een betere aansluiting te krijgen op de elektronische snelweg — niet in de laatste plaats ten behoeve van het internationale netwerk. Tenslotte honoreerde het ministerie de financiële consequenties van de door het adviesbureau L. van der Veer voorgestelde nieuwe salarisstructuur. Het bureau had daartoe de opdracht van het bestuur gekregen, omdat het vermoedde dat de salarissen van een aantal categorieën medewerkers door bezuinigingen al te zeer uit de pas waren gaan lopen. In het dagelijks bestuur werd voorts gesproken over nieuwe functieprofielen ten behoeve van het personeel. Om meer flexibiliteit te bewerkstelligen werd de traditionele scheiding tussen de afdeling documentatie en de wetenschappelijke staf opgeheven.

Raad voor Cultuur

Over een mogelijk samenwerkingsproject van Raad voor Cultuur en Boekmanstichting spraken de voorzitters van beide instituten, Jan Jessurun respectievelijk Theo Quené. Na enig overleg werd besloten dat de stichting Boekmanstudies zich op termijn zou buigen over het subsidiestelsel en in het voortraject van de raadsadvisering vakreferentieel werk zou verrichten. Als voorlopige aandachtsgebieden werden geselecteerd podiumkunst, film en monumenten. In de loop van het jaar werd een aanvang gemaakt met het zoeken naar motieven die op genoemde terreinen achter de subsidiëring schuil gaan.

Bestuurssamenstelling

In het najaar werd prof.dr. P.B. Boorsma, hoogleraar openbare financiën aan de Universiteit Twente, actief als bestuurslid. Als 'vertegenwoordiger' van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten werd hij de opvolger van prof.dr. Hans van den Bergh. Voor het overige bleef de bestuurssamenstelling ongewijzigd.

Op 31 december 1997 was het bestuur als volgt samengesteld:

Dagelijks bestuur

dr.ir. Th. Quené, *voorzitter*;

drs. C. Brekelmans, *vice-voorzitter, op voordracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten*;

Mevrouw dr. E. van Eyck van Heslinga, *penningmeester, op voordracht van de Nederlandse Museumvereniging*.

Algemeen bestuur

S. Sakko, *op voordracht van de Stichting Nationaal Contact Monumenten*;

mevrouw mr. F. van Diepen-Oost, *op voordracht van het Interprovinciaal Overleg*;

drs. F. Diepenbrock, *op voordracht van de Kunstenbond FNV*;

drs. J. Verduyn Lunel, *op voordracht van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen*;

mr.drs. A. Nicolăi, *op voordracht van de Raad voor Cultuur*

prof.dr. P.B. Boorsma, *op voordracht van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten*.

Personeel

Na een detachering van een jaar keerde Hans van Dulken per 1 juli van de Felix Meritis Foundation naar de Boekmanstichting terug. Ongeveer op die datum bracht Annemoon van Hemel een dochter ter wereld. Tijdens haar zwangerschapsperiode werd zij voor een deel vervangen door Niki van der Wielen, die daartoe enige uitbreiding van haar werktijd kreeg. De schrijfpdracht aan Frank van Puffelen werd verlengd: in 1998 zal hij zijn boek over de culturele economie in Nederland en Vlaanderen na de Tweede Wereldoorlog het licht doen zien. Jan Vaessen, de bekleder van de bijzondere leerstoel kunstsociologie vanwege de Boekmanstichting aan de Universiteit van Amsterdam, maakte in de loop van het jaar kenbaar dat hij zijn aanstelling per ultimo 1998 wenste te beëindigen. Renée Steenbergen bleef de Boekmanstichting ook in 1997 bezoeken. Zij deed dat in het kader van haar onderzoeksproject 'kunstverzamelen in Nederland', gesponsord door de stichting Artimo.

De personele bezetting was per 31 december 1997 als volgt:

directeur: drs. C. Smithuijsen (100 procent);

staf: drs. H. van Dulken (80 procent), mevrouw drs. T. Gubbels (60 procent), mevrouw I. van Hamersveld (80 procent), mevrouw drs. A. van Hemel (80 procent), dr. L. Hesselink (60 procent), mevrouw drs. S. Hoogervorst (100 procent), mevrouw drs. N. van der Wielen (100 procent);

bibliotheek: mevrouw J. Dekker-Retel (40 procent), drs. J. van der Leden (100 procent), mevrouw M. Lindhout (70 procent), drs. A. Nuchelmans (90 procent);

systeembeheer: G. de Bruin (80 procent);

secretariaat: mevrouw M. Barnier-Spee (60 procent), mevrouw E. Harms-Andrea (40 procent), mevrouw M. van Splunter (100 procent).

Financiën

De subsidie van het ministerie van OCenW werd voor 1997 gesteld op ruim 1,3 miljoen gulden. In de loop van het jaar werd de stijging van de ministeriële bijdrage die het bestuur vooral in het kader van het personeelsbeleid bepleitte, door de staatssecretaris gehonoreerd. Voor 1998 werd een subsidie van ongeveer anderhalf miljoen gulden toegezegd.

De financiële administratie werd verzorgd door de Stichting Centrale Administratie Welzijnzorg, regionaal kantoor Amsterdam, waar mevrouw I. Linnekamp ook in 1997 de werkzaamheden voor de stichting verrichtte. R. de Vlaming controleerde de stukken, terwijl E. Kraan, van Registeraccountants Berk, als accountant optrad.

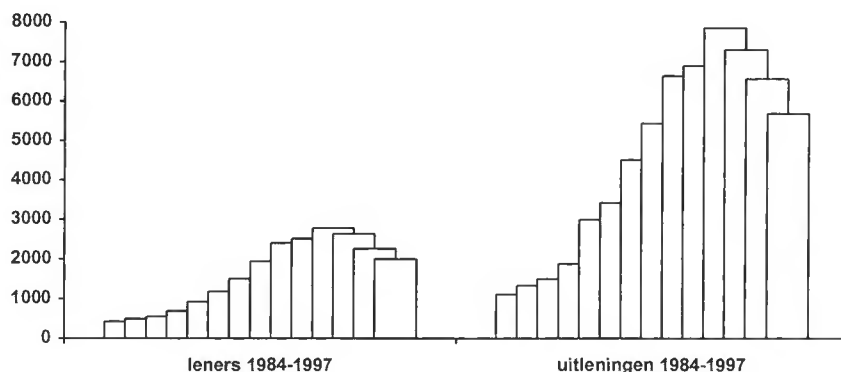
Bibliotheek

Collectie en aanwinsten

Op 31 december 1997 bezat de bibliotheek 24.451 banden en waren er 45.477 titels ontsloten. Er werden 2.287 nieuwe aanwinsten verwerkt, waarvan de beschrijvingen op vier afleveringen van de *Aanwinstendisk* onder de ruim 200 abonnees werden gedistribueerd. Het aantal gebruikers van de *Aanwinstendisk* zal toenemen, nu de meest recente versie via de homepage van de Boekmanstichting te raadplegen is. Een aantal opvallende of interessante aanwinsten werd door de bibliotheekmedewerkers uitvoeriger samengevat in de nieuwe rubriek 'Signalementen' in het *Boekmancahier*.

Gebruikers

In 1997 werden 5.690 publicaties uitgeleend aan 1.999 externe leners. Het totale aantal uitleningen, inclusief die van interne leners, bedroeg 6.225. Dat is minder dan het jaar ervoor. Een mogelijke verklaring voor deze afname is de daling van het aantal studenten culturele studies en aanverwante studierichtingen. Ook wordt er, sinds de bibliotheek leengeld heft, méér gekopieerd, wat ook tot een daling van het aantal geleende publicaties heeft geleid. Deze dalende trend in het aantal uitleningen treft ook andere speciale bibliotheken, zoals te zien is in de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In 1998 zullen door middel van promotie-activiteiten nieuwe gebruikersgroepen worden benaderd. Nu al krijgen we bijvoorbeeld méér vragen vanuit beleidsinstellingen en commerciële onderzoeksbureaus. Ook door de aanwezigheid van de Boekmanstichting op Internet wordt een nieuwe publieksgroep aangeboord.

Catalogus

De actualisering van de classificatie en het woordregister is in 1997 afgerond. Veel ongebruikte rubrieken zijn er uitgelicht en nieuwe termen zijn toegevoegd. Hiervoor

is door de bibliotheekmedewerkers veel tijdrovend werk verricht. Veel tijd is voorts besteed aan het onderzoek naar voor de bibliotheek relevante nieuwe softwarepakketten voor de catalogus en bibliotheekadministratie.

Boekmancahier

Het *Boekmancahier* is een Nederlandstalig tijdschrift waarin de diverse culturele sectoren, wetenschap en openbaar bestuur met elkaar in contact worden gebracht. De negende jaargang werd gekenmerkt door een ruim aanbod van thema's, zoals de visie van 'relatieve buitenstaanders' op het Nederlandse cultuurbeleid (de neerslag van de zogenaamde Balie-Boekmancolleges; nummer 31), privatisering (nummer 32), de aansluiting van kunstmanagementopleidingen op de behoeften van het culturele veld (nummer 33 en 34), en onderwaterarcheologie (nummer 34). Andere artikelen vonden aansluiting bij actuele evenementen die daardoor van een degelijke grondslag werden voorzien. Zo sloten de privatiseringsartikelen van Anders Hammerlund en Michael Hutter aan op het Circle-congres over privatisering en cultuur (zie aldaar). Het artikel over kunstmanagementopleidingen en kunstbedrijven van Ivo Kuypers en Etienne Lemmens was geschreven ter voorbereiding van het congres *Kunst bedrijven*, een coproductie van Het Theaterfestival en de Boekmanstichting. En het artikel van Amber Struyk over musealisering gaf achtergrond aan het congres *The presence of the past* waarmee de vakgroep Culturele Studies van de Universiteit van Amsterdam haar tweede lustrum vierde.

Al deze op actualiteit gerichte bijdragen zijn tevens verschenen als overdruk; zo ook de Marga Klompé-lezing 1997, uitgesproken door Cas Smithuijsen en omgewerkt tot artikel onder de titel 'Puriteins kunstbeleid: het Nederlands cultuurbestel na de religieuze omslag'.

Een laatste kenmerk in 1997 vormde de structurele aandacht voor Vlaanderen, niet alleen in de vorm van bijdragen over aspecten van het Vlaamse cultuurleven en -beleid, maar ook door actieve werving van Vlaamse auteurs en abonnees en het aantrekken van een redactielid voor Vlaanderen, Iris Steen.

Rubrieken

In de rubrieken vonden twee wijzigingen plaats. De rubriek *Onderzoeksberichten* ging over van korte artikelen over lopend onderzoek door de onderzoeker(s) in kwestie naar een *digest*vorm, waarin de onderzoeken worden geïntroduceerd. Om het enorme aanbod van publicaties nog beter open te leggen voor het publiek is naast de bestaande rubrieken *Boekbesprekingen* (uitvoerige recensies) en *Pas Herlezen* (een oud standaardwerk met nieuwe ogen bekeken) een rubriek met korte, oordeelsvormende besprekingen ingevoerd: *Signalementen*. Deze rubriek wordt geheel verzorgd door de bibliotheekstaf.

Betrokkenen

Aan de totstandkoming van het *Boekmancahier* werkte een keur van betrokkenen, van auteurs tot redacteuren, van vormgever tot drukker. De redactie van het Cahier bestond in 1997 uit vijf stafmedewerkers van de Boekmanstichting en vijf externe deskundigen, respectievelijk: Ineke van Hamersveld (hoofdredactie), Annemoon van

Hemel en Linus Hesselink (eindredactie), Sannie Hoogervorst en Niki van der Wielen, en Mars Cramer (voormalig hoogleraar-directeur van de Stichting Economisch Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam), Bart Hofstede (Erasmus Universiteit Rotterdam), Hans Mommaas (Katholieke Universiteit Brabant), Iris Steen (promovenda) en Matty Verhoef (freelance adviseur en onderzoeker klassieke muziek). Matty Verhoef verliet wegens een overvolle agenda de redactie (met ingang van nummer 34). De redactie hanteerde het systeem van de *blind review*: alle bijdragen zijn anoniem voorgelegd. Daarnaast werd overigens regelmatig gebruik gemaakt van buiten de redactie staande *referees*. Mede om die reden wordt het *Boekmancahier* geïndexeerd, gescanned of geëxperpeerd in *Artbibliographies Modern*, *Bibliography of the History of Art*, *Sociological Abstracts* en *Social Planning/Policy & Development Abstracts* (SOPODA).

De correctie van alle kopij, in totaal ruim 500 pagina's, is afwisselend verzorgd door Pieter Conijn en bureau Word Watchers. De vormgeving was in handen van Hannie Pijnappels die ook het idee leverde voor een boekenlegger met alle informatienummers en -adressen van de Boekmanstichting erop, van telefoon tot website. Arie den Dulk van bureau Tekstueel was verantwoordelijk voor de opmaak en Krips voor het drukwerk. In de loop van de negende jaargang is overgegaan tot het uitbesteden van het inpakken en verzenden van het *Boekmancahier*. De tekstverwerking was in handen van Marianne Barnier, Elly Harms en Mies van Splunter. Mies van Splunter was tevens redactiesecretaris.

Het *Boekmancahier* wordt beoordeeld door een onafhankelijk college. In de redactieraad hadden zitting Els Baeten (Vlaams Theater Instituut), Ton Bevers (Erasmus Universiteit Rotterdam), Bram Kempers, (Universiteit van Amsterdam), Carry van Lakerveld (Culture & Context), Jan Vaessen (Nederlands Openluchtmuseum en Universiteit van Amsterdam) en voorzitter Greetje van den Bergh (aanvankelijk Nederlandse Taalunie, momenteel Inspectie van het Onderwijs). Om het beleid van het *Boekmancahier* te kunnen toetsen, formuleerde de redactie in het verslagjaar een beleids- en marketingplan voor de periode 1997-1998.

Investerings in deskundigheid

In 1997 werd extra aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering. Ineke van Hamersveld volgde een cursus over 'Het uitwerken van een tijdschriftformule', georganiseerd door de Vakopleiding Boekenbranche. Als resultaat daarvan wordt de vormgeving van het *Boekmancahier* met ingang van 1998 aangepast.

Voor de leden van de wetenschappelijke staf is de *in-company* cursus 'Wetenschaps-journalistiek' gehouden, sterk gericht op het maken en redigeren van het *Boekmancahier*. Cursusleider was Peter Vermij, journalist bij *Het Parool*. Aan de cursus namen, naast de interne redactieleden, ook deel Hans van Dulken en Truus Gubbels.

Rechtwijzers

In februari werd onder redactie van Linus Hesselink de *Rechtwijzer voor theater* gepresenteerd: tien auteurs beschrijven de juridische, sociale en politieke kanten van het theater. De redactieraad voor deze publicatie bestond uit mr. Nico Beltman (jurist bij de Kunstenbond FNV), drs. Dieric Elders (toen zakelijk leider van het Theater Instituut Nederland), mr. Gerrit Korthals Altes (zakelijk leider van Toneelgroep Amsterdam) en dr. Linus Hesselink.

Op 10 maart organiseerde de Boekmanstichting samen met het Theater Instituut Nederland en de vakgroep Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam in Rotterdam een *Symposium podiumkunst en naburige rechten*. Aanleiding was de verschijning van *Rechtwijzer voor theater*. Dagvoorzitter van het symposium was mevrouw Andrée van Es; Linus Hesselink zat een werkgroep voor. Na het symposium publiceerde het TIN een *reader* met de bijdragen (*Podiumkunst en naburige rechten*). In *Boekmancahier* 32 werd een verslag afgedrukt (215-219).

Op 20 november werd de geheel vernieuwde *Beeldrechtwijzer: auteursrecht op beeldende kunst en vormgeving* aangeboden aan tekenaar Joost Swarte. In het boek beschrijven twintig juristen in de volgorde van de levensloop van een kunstwerk de auteursrechtelijke kanten van het bedenken, maken, uitlenen, verhuren, tentoonstellen, verkopen, restaureren en vernietigen. Het boek is zo geschreven en geredigeerd dat kunstenaars en vormgevers, tijdschriftredacteurs en studenten, agenten en opdrachtgevers — en juristen — ermee uit de voeten kunnen. De redactiecommissie voor deze publicatie bestond uit mr. Kees Berendsen (stichting Beeldrecht), prof. mr. Jan Kabel (hoofddocent bij het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam en bijzonder hoogleraar Media- en Communicatierecht, Universiteit Utrecht), mr. Victor Lebesque (juridisch journalist bij *de Volkskrant*), mr. David Peeperkorn (raadsheer gerechtshof Amsterdam), Peter Struycken (beeldend kunstenaar) en dr. Linus Hesselink (Boekmanstichting).

Boekmandebat

Boekmandebat IX

Op donderdag 17 april werd het boek *Het luisterpeloton: twee generaties concertgangers vergeleken aan de hand van onderzoek naar Utrechtse abonnementhouders in 1961 en 1993*. (Amsterdam, Boekmanstudies, 1997) gepresenteerd. Het eerste exemplaar werd door Hugo de Jager (die samen met Wim Zweers het publieks-onderzoek in 1961 deed) overhandigd aan Peter Smids, directeur van het Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht. Ter gelegenheid van de presentatie organiseerde het Contactorgaan van Nederlandse Orkesten en de Boekmanstichting een discussie over de vlak daarvóór ingestelde percentageregeling Nederlandse composities. De regeling voorziet in een minimum percentage van zeven dat de orkesten zouden moeten besteden aan Nederlandse composities. Bij de kleinere ensembles lag dat percentage op tien. De auteur van *Het luisterpeloton*, Cas Smithuijsen, wees er in zijn inleiding op dat de kennis van Nederlandse componisten tussen 1961 en 1993 onder het grote publiek danig is afgenomen. Tijdens een muzikaal optreden speelde het blokfluitensemble *Brisk*, bestaande uit Tosiya Suzuki, Alide Verheij, Jantien Westerveld en Bert Honig, werk van de Nederlandse componisten Johannes Ciconia (1335-1411), die zijn leven grotendeels in Padua doorbracht, en Calliope Tsoupaki (1963) die zich omstreeks 1985 metterwoon in Nederland vestigde. Aan de discussie die na het muzikaal optreden volgde werd deelgenomen door Bèr Deuss, directeur van Donemus, Willem Hering, directeur van het Asko-ensemble, Jan Taat, directeur van Het Gelders Orkest en Ig Henneman, componist, violist en ensembleleider. Het forum werd voorgezeten door Aad Kosto, voorzitter van het Fonds voor de Scheppende Toonkunst. In de loop van de discussie, waarin voor- en tegenstanders elkaar ongeveer in evenwicht hielden, werd van ambtelijke zijde de toezegging gedaan dat de daadwerkelijke invoering van de percentageregeling zou worden opgeschort als het Contactorgaan van Nederlandse Orkesten een plan indiende waarin voldoende aandacht werd geschonken aan Nederlandse toonkunst. Het kamerlid Jeltje van Nieuwenhoven (PvdA) toonde zich bij de afronding van het debat evenwel een verklaard voorstander van de percentageregeling, compleet met alle financiële sancties bij het niet halen van de zeven, respectievelijk tien procent.

Boekmandebat X

Op 20 november werd de vernieuwde *Beeldrechtwijzer* gepresenteerd in de doopsgezinde kerk die zich in de directe nabijheid van de Boekmanstichting bevindt. Jan Kabel, verbonden aan het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam, gaf een kort college over het verschijnsel *beeldsampling*, overigens een neologisme. Onder leiding van journaliste Mieke van der Wey werd vervolgens door enkele auteurs van de *Beeldrechtwijzer* (mr. Willemien Diekman en mr. Germ Kemper) en enkele kunstenaars (Kees Buckens, Marc van Meurs en Joost Veerkamp)

levendig gedebatteerd over 'beeldsampling'. De vraag stond centraal of auteursrecht de ontwikkeling van beeldende kunst belemmert of hieraan een noodzakelijke bescherming biedt.

Boekmanleerstoel kunstsociologie

Sinds september 1995 bekleedt de socioloog Jan Vaessen de bijzondere leerstoel Kunstsociologie die door de Boekmanstichting aan de Universiteit van Amsterdam is ingesteld. Vaessen is in 1986 bij prof.dr. A.C. Zijdeveld gepromoveerd op het proefschrift *Musea in een museale cultuur: de problematische legitimering van het kunstmuseum*. Sinds 1989 is hij directeur van het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem, en sinds 1996 lid van de Raad voor Cultuur, Commissie Musea.

In 1997 verzorgde Vaessen de collegereeks 'beroepservaring en kunstbeleid' voor de vakgroep Culturele Studies van de Universiteit van Amsterdam, en hebben diverse scriptieschrijvers en onderzoekers hem geconsulteerd. Ook begeleidde hij een aantal studenten bij hun afstuderen.

Als lid van de redactieraad van het *Boekmancahier* heeft hij zich gebogen over het redactionele beleid en de formule van dit kwartaalschrift. Daarnaast maakte Vaessen deel uit van de congresraad voor de *Circle Round Table 1997*. Deze raad begon medio 1996 met zijn werkzaamheden. Vaessen leverde een inhoudelijke bijdrage aan dit congres alsmede aan het lustrumcongres *The presence of the past* van de vakgroep Culturele Studies gehouden op 17 oktober 1997.

De Boekmanleerstoel wordt bestuurd door een curatorium, bestaande uit dr.ir. Theo Quené, voorzitter, prof.dr. Bram Kempers, prof.dr. Johan Goudsblom en prof.dr. Pieter de Meijer. In 1997 begeleidden Cas Smithuijsen en Truus Gubbels de werkzaamheden van het curatorium.

Boekman-Trouw scriptieprijs

De *Boekman-Trouw Scriptieprijs* bestaat uit twee onderdelen: een geldbedrag van f 2500,- en publicatie van (een deel van) de scriptie. Over de toekenning van de prijs beslist een onafhankelijke jury, die jaarlijks wordt benoemd door het bestuur van de Boekmanstichting.

Eind 1995 besloten het dagblad *Trouw* en de Boekmanstichting over te gaan tot de gezamenlijke uitreiking van een prijs voor de beste universitaire of hbo-scriptie over kunst en cultuur in hun maatschappelijke context. *Trouw* draagt door een oproep in zijn kolommen substantieel bij in de werving van scripties en publiceert daags na de prijsuitreiking een samenvatting van de winnende scriptie. De Boekmanstichting zorgt voor de jurering en de financiering van de prijs. De chef kunstredactie van *Trouw* maakt qualitate qua deel uit van de jury. De *Boekman-Trouw Scriptieprijs 1995* werd niet uitgereikt omdat de toenmalige jury tot het oordeel kwam dat geen van de ingezonden scripties als lichtend voorbeeld kon worden beschouwd. In 1997 werd de *Boekman-Trouw Scriptieprijs* dan ook voor de eerste keer uitgereikt aan de auteur van een in 1996 afgeronde scriptie.

De jury van de *Boekman-Trouw Scriptieprijs 1996* bestond uit: prof.dr. Pim den Boer, hoogleraar Europese Cultuurgeschiedenis, Universiteit van Amsterdam; drs. Miranda Boersma, universitair docent aan de Faculteit Bedrijfskunde, Rijkuniversiteit Groningen; prof.dr. Bastiaan van Gent, hoogleraar Pedagogische Wetenschappen, Rijksuniversiteit Leiden; dr. Johan Heilbron, verbonden aan het Centre Lillois d'Etudes et de Recherches Sociologiques et Economiques (CLERSE), Universiteit Lille, Frankrijk; dr. Susanne Janssen, universitair docent aan de Vakgroep Kunst- en Cultuurwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam; drs. Nico van Rossen, chef kunstredactie van het dagblad *Trouw*. Van Gent werd gekozen tot voorzitter en mevrouw Truus Gubbels nam vanwege de Boekmanstichting het secretariaat voor haar rekening.

Voor de scriptieprijs werden in totaal negenenveertig scripties ingezonden. De staf van de Boekmanstichting maakte een voorselectie en nomineerde dertien scripties die aan de afzonderlijke leden van de jury werden voorgelegd die ieder hun oordeel schriftelijk aan het secretariaat deden toekomen. Na uitgebreide discussie bleken vijf werkstukken voor een nadere bespreking in aanmerking te komen; deze tweede ronde leidde tot een uiteindelijke selectie van twee scripties waarover de juryleden zich nogmaals eerst in afzondering en vervolgens in vergadering bogen.

Het unanieme oordeel van de jury luidde dat de *Boekman-Trouw Scriptieprijs 1996* toekwam aan Christian van 't Hof voor *Boze burgers en buitenkunst; kunstvernietiging als controversenstudie*. De jury apprecieerde vooral de originele en bondige wijze waarop hij dit onderwerp aan de hand van een twaalfstal casestudy's van geruchtmakende vormen van agressie tegen kunstwerken had beschreven en geanaly-

seerd. Malika Kraamers *Kleurrijke veranderingen; de dynamiek van de kentekunstwereld in Ghana* verdiende een eervolle vermelding. Deze scriptie kreeg vooral de waardering van de jury vanwege het gedegen veldwerk en het hoge informatiegehalte over een althans in Nederland nog vrij onbekende kunstvorm. De feestelijke uitreiking van de prijs vond plaats op 29 mei. De prijs werd overhandigd door bestuurslid drs. Florian Diepenbrock en de laureaat werd feestelijk toegesproken door prof.dr. Nico Wilterdink, universitair docent cultuursociologie aan de Universiteit van Amsterdam.

Overige activiteiten

Privatization/désétatisation and culture / Circle Round Table 1997

Op 11 tot en met 14 juni 1997, aan de vooravond van de Amsterdamse eurotop, vond de jaarlijkse *Circle Round Table* plaats in Amsterdam. Onder auspiciën van Circle (Cultural Information and Research Centres Liaison) organiseerde de Boekmanstichting in samenwerking met de Felix Meritis Foundation en de vakgroep Bestuurskunde van de Universiteit Twente een conferentie over het thema privatisering, hoogst actueel in de huidige cultuurpolitiek in Europa, onder de titel *Privatization/désétatisation and culture: limitations or opportunities for cultural development in Europe?*

Naast algemene bijdragen vanuit zowel een cultuurpolitiek als een economisch-theoretisch perspectief werd in parallelle seminars de privatisering in de verschillende kunstsectoren onder de loep genomen: *cultural heritage* (musea, monumenten), *performing arts* (opera, theater) en *cultural industries* (boeken, films). Per kunstensector belichtten sprekers uit geografisch gespreide landen in Europa enkele cases die exemplarisch waren voor hun land. Vervolgens discussieerden sprekers en toehoorders onder leiding van een moderator. Aanwezig waren beleidsmakers, onderzoekers en vertegenwoordigers van culturele instellingen uit Europese staten, Canada, de Verenigde Staten en Australië, in totaal zo'n dertig landen.

Basis voor het congres was een *Discussion Paper* van de hand van prof.dr. Peter B. Boorsma (Universiteit Twente), die gold als leidraad voor alle sprekers. Een hieruit voortvloeiende *Questionnaire* werd naar alle bij Circle aangesloten instellingen verstuurd, met als resultaat een schat aan actuele informatie over privatisering in de verschillende Europese landen. Het discussiestuk, de landenrapportages en een analyse hiervan (door Cas Smithuijsen) werden gepubliceerd in een *reader*, die alle deelnemers ter voorbereiding in mei ontvingen. Naast informatie over de sprekers en het congres was hierin tevens een grondig overzicht opgenomen van literatuur over het thema, samengesteld door Marnix van den Berg, stagiair Bestuurskunde van de Universiteit Twente.

Het congres vond plaats in Felix Meritis aan de Keizersgracht, waar Helma Verkleij (*housing manager*) verantwoordelijk was voor de praktische voorbereidingen en de uitvoering. De inhoudelijke voorbereiding van het congres was in handen van een werkredactie, samengesteld uit Cas Smithuijsen, Niki van der Wielen, Ineke van Hamersveld, Annemoon van Hemel (allen Boekmanstichting), Marnix van den Berg (Universiteit Twente) en Cathy Brickwood (Amsterdam-Maastricht Summer University en Felix Meritis). De congresraad bestond uit Peter B. Boorsma (Universiteit Twente), Steve Austen en Hans van Dulken (Felix Meritis), Jan Vaessen (Nederlands Openluchtmuseum Arnhem, bekleder van de Boekmanleerstoel) en Cas Smithuijsen. Projectleider en coördinator van het congres was Annemoon van Hemel.

Direct na de *Circle Round Table* is een vijftiental auteurs benaderd, die eind 1997 hun eerste versie voor een zelfstandige publikatie over privatisering in de cultuursector in Europa hebben geleverd. De publikatie verschijnt halverwege 1998. De redactie bestaat uit Peter B. Boorsma (Universiteit Twente), Annemoon van Hemel en Niki van der Wielen (Boekmanstichting).

De eerste resultaten van de conferentie zijn inmiddels beschikbaar, in de vorm van aanbevelingen aan de Raad van Europa. Deze zijn gepubliceerd in *Culturelink* nr. 23, pp. 157-159.

De *Circle Round Table* 1997 werd mogelijk gemaakt door het ministerie van OCenW, de Europese Unie, de Raad van Europa, het Dick Meijs Fonds en de Europese Culturele Stichting.

Particuliere markt voor beeldende kunst / Expertmeeting

Op 19 september organiseerde de Boekmanstichting samen met de Mondriaan Stichting een *expertmeeting* gewijd aan de particuliere markt voor beeldende kunst. De bijeenkomst was een vervolg op een eerdere gezamenlijk georganiseerde expertmeeting gewijd aan het collectiebeleid van musea. De organisatie van de bijeenkomst was in handen Jan van Adrichem en Melle Daamen van de Mondriaan Stichting en Truus Gubbels van de Boekmanstichting, terzijde gestaan door Gerbrich Voolstra, studente kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

Galeriehouders, particuliere verzamelaars, bedrijfscollectioneers, museumdirecteuren en beleidsambtenaren waren uitgenodigd om met elkaar van gedachten te wisselen over de vraag wat de overheid kan en moet doen om de particuliere markt voor de beeldende kunst te stimuleren. Ter voorbereiding en stimulering van de discussie hadden Gubbels en Voolstra een startnotitie gemaakt onder de titel 'Sturen, stimuleren of volgen; over de relatie tussen het beeldende- kunstbeleid van de overheid en de particuliere markt voor beeldende kunst'. In die notitie werden bestaande overheidsmaatregelen die betrekking hebben op de particuliere markt geïnventariseerd. Ook werd een aantal andere mogelijke wijzen van overheidssteun of -optreden gericht op het stimuleren van de particuliere markt aangedragen. Kunsteconoom en beeldend kunstenaar drs. Hans Abbing hield een inleiding op het onderwerp waarin hij pleitte voor het afschaffen van individuele subsidies aan kunstenaars ten gunste van een aankoop- en opdrachtenbeleid door de overheid. Daarop werd gereageerd door galeri houder Adriaan van Ravesteijn van Galerie Art & Project te Slootdorp, die zijn persoonlijke visie op de rol van de galerie tussen overheidsbeleid en particuliere markt te berde bracht, én mevrouw drs. Marie Helene Cornips, hoofd Concernstaf Kunst & Vormgeving KPN Nederland, die pleitte voor handhaving van individuele subsidies voor kunstenaars en het belang benadrukte van kunsteducatie. Aan de hand van een aantal stellingen ontspon zich vervolgens een

levendige discussie onder leiding van drs. Hein van Haaren, voorzitter van het bestuur van de Mondriaan Stichting. Het is de bedoeling om het verslag en de resultaten van het debat in 1998 te publiceren.

Onderwaterarcheologie / Expertmeeting

Op 30 september vond op de Boekmanstichting een *expertmeeting* over onderwaterarcheologie plaats. De bijeenkomst was georganiseerd door Ineke van Hamersveld in samenwerking met Deana Sy a Foek van de Nationale Unesco Commissie (NUC). Doel van de middag was de voorbereiding van het Nederlandse standpunt over een eventuele Unesco-conventie over onderwaterarcheologie. Het gaat daarin om de reglementering van het opsporen en opgraven van wrakken en het vastleggen van procedures ter voorkoming van schatgraverij, vernieling van het onderwaterarchief en illegale kunsthandel. Ter voorbereiding van het debat hielden Thijs Maarleveld (hoofd van de afdeling Archeologie onder Water van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek) een referaat. Els van Eyck van Heslinga (adjunct-directeur van het Scheepvaartmuseum, lid van de werkgroep Cultuur van de NUC en bestuurslid van de Boekmanstichting) trad op als coreferent. Beide lezingen zijn verschenen in *Boekmancahier* 34, naast een inleiding van Niki van der Wielen. De *expertmeeting* stond onder voorzitterschap van prof.dr.ir. Frits van Voorden, voorzitter van de werkgroep Cultuur van de NUC. Een congresmap zorgde voor achtergrondinformatie.

Kunst bedrijven / Conferentie

Elk jaar organiseert het Theaterfestival een festival in Nederland en Vlaanderen met de beste toneelproducties van het afgelopen seizoen. Het festival wordt begeleid door talloze lezingen, debatten en een congres. In 1997 was een zo'n debat gewijd aan de vraag in hoeverre opleidingen tot managementfuncties in de kunst- en culturele sector aansluiten bij de behoeften uit de kunstpraktijk. Dit congres, *Kunst bedrijven* werd medegeorganiseerd door de Boekmanstichting, in de persoon van Ineke van Hamersveld; het vond plaats in de Stadsschouwburg te Amsterdam. De coördinatie lag in handen van projectmedewerker Kees Ritsema van Eck (Het Theaterfestival); aan de voorbereidende werkgroep namen verder deel Pieter Jan van Delden (*senior* adviseur bij Andersson Elffers Felix), Berend Jan Langenberg (vakgroep Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam) en Arthur Sonnen (directeur van Het Theaterfestival). Een verkennend onderzoek naar de opleidingen en hun aansluiting met de praktijk is uitgevoerd door de historici Ivo Kuypers en Etienne Lemmens; het daaruit voortvloeiende artikel 'De manager van de muze' verscheen in het septembernummer (33) van het *Boekmancahier*. Ineke van Hamersveld maakte ook deel uit van de jury die inzendingen voor een essaywedstrijd voor pas afgestudeerd aanstormend talent beoordeelde. Wegens het geringe aantal inzendingen werd de prijs niet uitgereikt.

De *key note speeches* werden verzorgd door Truze Lodder (zakelijk directeur van De Nederlandse Opera en directeur van Het Muziektheater in Amsterdam), George Lawson (hoofd van de afdeling Beleid van de Directie Kunsten en plaatsvervangend directeur van die afdeling) en Hestia Bavelaar (docent Kunstbeleid en -management aan de Universiteit Utrecht). Suzanne de Sitter verzorgde interviews met succesvolle pas afgestudeerde kunstmanagers. De seminars werden voorgezeten door Gerrit Korthals Altes (zakelijk leider Toneelgroep Amsterdam; eerste seminar theater), Hans van Westreenen (directeur De Koninklijke Schouwburg; tweede seminar theater), Jaap Jong (Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen; derde seminar theater), Dieric Elders (zakelijk directeur Het Rijksmuseum; seminar musea en monumenten), Hans van Beers (directeur VPRO; seminar audiovisuele industrie), Cas Smithuijsen (directeur Boekmanstichting; seminar muziek) en Tjimen van Grootheest (directeur Amsterdams Fonds voor de Kunst; seminar beeldende kunsten). Alle seminars werden ingeleid door twee lezingen, gehouden door respectievelijk een vertegenwoordiger uit de kunstpraktijk en een vertegenwoordiger van de opleidingen. De seminars kregen een vervolg in een afsluitend forum met Saskia Bos (directeur De Appel), Geert Dales (directeur Fonds voor de Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst en voorzitter van Het Theaterfestival), Paul Rutten (projectmanager Studiecentrum voor Technologie en Beleid van TNO en bijzonder hoogleraar Culturele Industrie vakgroep Kunst- en Cultuurwetenschappen Erasmus Universiteit Rotterdam), Cas Smithuijsen en Hans van Westreenen. Dagvoorzitter was Geert Dales.

Kunstprijzen in Nederland / Database

In opdracht van het Prins Bernhard Fonds heeft drs. Elsbeth van Orsouw voor de Boekmanstichting een inventarisatie van de kunst- en cultuurprijzen in Nederland gemaakt. Vanuit de Boekmanstichting werd zij daarin bijgestaan door André Nuchelmans, die ook verantwoordelijk was voor de redactie.

Opgenomen zijn prijzen op het terrein van de verschillende kunstsectoren (literatuur, theater, beeldende kunst, fotografie, muziek, film, architectuur, kunst en cultuur), massamedia en cultuurbehoud (monumentenzorg, musea en bibliotheken). Per prijs is de volgende informatie verzameld: de naam; de sector waarbinnen deze wordt uitgereikt; een omschrijving, waarin opgenomen hoe vaak de prijs wordt uitgereikt, wie er voor in aanmerking komt en waaruit de prijs bestaat; de regio waarop de prijs betrekking heeft; naam, adres en telefoonnummer van de verantwoordelijke instantie of persoon én het instellingsjaar van de prijs.

Op 1 september 1997 werd de inventarisatie afgesloten. Deze leverde een totaal van 555 prijzen op die in een databestand zijn ondergebracht. Stichting Zero, in de persoon van George de Bruin, was verantwoordelijk voor het computerprogramma.

Aangezien er steeds prijzen bijkomen en verdwijnen, heeft de Boekmanstichting besloten het databestand voorlopig jaarlijks te actualiseren. Er is met mevrouw Van Orsouw overeengekomen dat zij hiervoor zorg draagt.

Promotie

Het adressenbestand is een belangrijk hulpmiddel om ruchtbaarheid te geven aan de activiteiten van de Boekmanstichting. Dit jaar is het bestand riant aangevuld met adresgegevens van Vlaamse instellingen op het gebied van kunst en cultuur, beleid en onderzoek. De uitbreiding van het bestand werd voornamelijk ingezet voor de promotie van het *Boekmancahier*. Het kwartaalschrift richt zich immers meer en meer op Vlaamse lezers.

Voor een optimaal gebruik van het adressenbestand is een aanpassing van het bestaande systeem of de aanschaf van een nieuw programma noodzakelijk. Dit jaar is een onderzoek gestart naar onze wensen en naar het aanbod van softwareproducenten.

Een nieuw medium voor presentatie van de Boekmanstichting deed dit jaar zijn intrede. Na het nodige overleg heeft de projectgroep-Internet concrete resultaten geboekt: de *website* op Internet is een feit. Gefaseerd werd de *homepage* uitgebreid. We zijn begonnen met de database voor lopend kunst- en cultuuronderzoek in Europa, CRIE (Cultural Research In Europe). Later vond de informatie over andere activiteiten een plek: de bibliotheek met onder meer een overzicht van de aanwinsten, het *Boekmancahier*, andere publicaties, de *Boekman-Trouw Scriptieprijs* en de Boekmanleerstoel. Sinds eind 1997 wordt actief informatie verzameld over congressen op het werkterrein van de stichting en vanaf januari 1998 staat op onze homepage een congresagenda.

Van de informatie op de homepage wordt een Nederlandse en Engelse versie aangeboden. Het ontwerp van de homepage is van Hannie Pijnappels, de technische realisatie was in handen van George de Bruin. Ter promotie van de homepage ontwierp Hannie Pijnappels een fraaie bladwijzer, nu al een *collectors item*. Het adres: <http://www.boekman.nl>.

De invoering van onze huisstijl op al onze uitingen vordert traag maar gestaag. In 1997 werd het oude naambord bij de voordeur vervangen door een met het 'nieuwe' logo. Voor de folders die we hier in huis produceren maakte Hannie Pijnappels een stramien voor de opmaak waarin het logo met de 'kop' van Boekman is verwerkt. De *Nieuwsbrief* van de Boekmanstichting wordt ook volgens dit stramien weergegeven. De *Nieuwsbrief* bevat informatie over debatten, congressen, publicaties, bibliotheek, Boekmancahier en andere activiteiten van de Boekmanstichting. De *Nieuwsbrief* gaat elk kwartaal naar alle abonnees van het *Boekmancahier* en andere geïnteresseerden.

Automatisering

Mede aan de hand van de resultaten van een onderzoek van Monkelbaan Management is besloten om stapsgewijze over te gaan van software op maat naar kant en klare softwarepakketten. Daarmee verandert de functie van systeembeheerder ingrijpend. Hoewel de financiering voor een nieuw bibliotheekprogramma eind 1997 rond kwam, kon in dat jaar nog geen keuze worden gemaakt uit het aanbod aan de bibliotheeksoftwarepakketten.

In oktober 1997 zijn de eerste pagina's van de homepage (<http://www.boekman.nl>) van de Boekmanstichting op het internet gepubliceerd. Inmiddels is onze homepage uitgegroeid tot een complete *site*. Naast algemene informatie over de Boekmanstichting, is de meest recente aanwinstenlijst van de bibliotheek te raadplegen, wordt er informatie gegeven over debatten en congressen, en is er veel plaats ingeruimd voor een bestand met lopend onderzoek. De informatie is zowel in het Engels als in het Nederlands beschikbaar.

Internationale contacten

Circle

Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe (Circle) is een netwerk van onderzoeks- en documentatiecentra gespecialiseerd in kunst- en cultuurbeleid. In 1984 is Circle formeel opgericht op initiatief van de Council for Cultural Co-operation (CDCC) van de Raad van Europa met als doel onderzoek te stimuleren en informatie over onderzoek en documentatie op het gebied van kunst en cultuur te verzamelen. Een brug slaan tussen onderzoekers en beleidsmakers is een van de belangrijkste taken, evenals het zeker stellen van de informatiestroom naar belanghebbenden. De Boekmanstichting is vanaf het prille begin lid van Circle.

Tijdens de *Round Table 1997 over Privatization/désétatisation and culture* in Amsterdam werd een dag besteed aan de algemene ledenvergadering van Circle. Cas Smithuijsen is gekozen tot penningmeester en Niki van der Wielen werd verantwoordelijk voor de ledenadministratie.

In het voor- en najaar van 1997 vonden vergaderingen van het bestuur plaats, waarbij de aftrap werd gegeven van de *Round Table 1998* in Warschau over internationale culturele samenwerking. Daarnaast zijn de statuten, die voorheen slechts in concept bestonden, volledig herschreven en aan de nieuwe ledenstructuur aangepast. In de toekomst kunnen naast onderzoeks- en documentatiecentra ook personen lid worden.

Circle presenteert actuele informatie over publicaties, activiteiten, samenstelling van het bestuur et cetera op de homepage (<http://www.minedu.fi>)

Circular

Samen met het Département des Etudes et de la Prospective (DEP) van het Franse ministerie van Cultuur maakte de Boekmanstichting Circles nieuwsbrief *Circular*. Naast informatie over de activiteiten van Circle, congressen en symposia, wordt aandacht besteed aan lopend onderzoek en recent verschenen publicaties. De Boekmanstichting verzorgde de rubrieken *En Cours* (lopend onderzoek) en *Eureka* (artikel over interessante resultaten van recent afgerond onderzoek). DEP produceert het blad en is verantwoordelijk voor de overige rubrieken. Eind 1997 heeft de Boekmanstichting zich teruggetrokken uit de redactie van *Circular*, omdat andere buitenlandse activiteiten meer tijd vroegen.

In de Nederlandse redactie van *Circular* zaten Cas Smithuijsen, Ineke van Hamersveld en Niki van der Wielen.

Cultural Research In Europe

In 1995 is een begin gemaakt met het internationale netwerk van onderzoekers, Cultural Research In Europe (CRIE). Lopende onderzoeksprojecten zijn publiek gemaakt door middel van een boek met diskette *CRIE 1996* en via de homepage van de Boekmanstichting (<http://www.boekman.nl>). De homepage is in 1997 ontwikkeld en biedt onder meer een overzicht van lopend en recent afgesloten onderzoek op het gebied van kunst- en cultuurbeleid in Europa. De pagina's van de Boekmanstichting en Circle zijn via een *link* met elkaar verbonden.

Internationale functies

Hans van Dulken maakte tot juni deel uit van het bestuur (*general board*) van Circle en is redactielid van *Circular*.

Truus Gubbels was lid van de International Sociological Association; zij volgde de activiteiten van *Research Committee 37* dat zich bezighoudt met de sociologie van kunst en cultuur.

Ineke van Hamersveld

- maakte deel uit van de redactie van *Circular* en van de *European Journal for Cultural Policy*, een door Harwood Academic Publishers uitgegeven kwartaalblad onder hoofd- en eindredactie van Oliver Bennett (University of Warwick). Het blad is gericht op de aard en gevolgen van kunst- en cultuurbeleid in Europa. In de loop van 1997 heeft zij haar zetel in de editorial board van de *European Journal for Cultural Policy* vacant gesteld; de afgesproken zittingsperiode van drie jaar kwam hiermee ten einde.

- is lid van EricArts, European Research Institute for Comparative Cultural Policy and the Arts. Ineke van Hamersveld woonde twee bestuursvergaderingen bij: een in Amsterdam, een in Königswinter. Het onderzoeksinstituut heeft geld gekregen van de Europese Commissie, om internationaal vergelijkend onderzoek te doen naar vrouwen in kunst en mediaberoepen. EricArts is bovendien betrokken bij een onderzoek naar overheidsfinanciering van de particuliere culturele industrieën, bij een nieuw, internationaal charter over kunst en industrie én de voorbereiding van een achtergrondnotitie over vrouwen en cultuurbeleid voor de *World conference on culture and development* in Stockholm 1998.

Frank van Puffelen maakte deel uit van de *executive board* van de Association for Cultural Economics en is redactielid van haar orgaan: het *Journal of Cultural Economics*.

Cas Smithuijsen werd in juni lid van het dagelijks bestuur (*executive committee*) van Circle als penningmeester.

Niki van der Wielen had zitting in de redactie van *Circular* en participeerde in de bestuursvergaderingen van Circle.

Boekmanstudies

Kunst en handicap: een verkenning van het maatschappelijk functioneren van kunstenaars met een handicap

Very Special Arts Nederland — de Nederlandse tak van de internationale organisatie die ijvert voor meer aandacht voor kunst van gehandicapten — benaderde de stichting Boekmanstudies om te bezien of op enigerlei wijze meer aandacht voor de positie van gehandicapten in het Nederlands cultuurbestel zou kunnen worden geschonken. Na overleg met vertegenwoordigers van genoemde organisatie, de heren W. de Nijs Bik en M. Timmerman, werd besloten tot het maken van een publicatie over problemen die gehandicapten ondervinden bij het uitoefenen van hun beroep en over de wijze waarop door betrokken instellingen op dergelijke problemen wordt gereageerd. De opzet die voor het beoogde boek werd gemaakt bleek voor het VSB-fonds een aanleiding te zijn tot het verstrekken van financiële steun. In oktober 1997 werd aan Linus Hesselink en Petra Jorissen een onderzoeks- en schrijfpoddracht gegeven.

De publicatie zal beschrijven hoe mensen met een lichamelijke of verstandelijke handicap functioneren in de professionele beeldende kunsten, vormgeving, theater, dans en muziek. Aandachtspunten zullen zijn de maatschappelijke positie en beeldvorming, de kunstopleiding, de beroepspraktijk (ervaringen van kunstenaars, galleries, podia) en tenslotte de rol van de overheden, fondsen en belangengroepen.

Het luisterpeloton

De in 1993 uitgevoerde herhaling van het publieksonderzoek dat in 1960 onder het Utrechtse Tivoli-publiek was gehouden door Hugo de Jager en Wim Zweers kreeg in 1997 zijn voltooiing met de publicatie van *Het luisterpeloton: twee generaties concertgangers vergeleken aan de hand van onderzoek naar Utrechtse abonentenhouders in 1961 en 1993*. Daarmee ronderde niet alleen de auteur (Cas Smithuijsen) zijn werkzaamheden af, maar ook de begeleidingscommissie, bestaande uit: Hugo de Jager, socioloog, onderzoeker, betrokken bij het onderzoeksproject *Het gehoor gehoord*, en auteur van het proefschrift *Cultuuroverdracht en Concertbezoek* (1967); Wim Zweers, filosoof, oud-directeur van de Boekmanstichting en lange tijd wetenschappelijk medewerker van de Centrale Interfaculteit van de Universiteit van Amsterdam, eveneens auteur van *Het gehoor gehoord*; Peter Smids, directeur Muziekcentrum Vredenburg; Mathieu Heinrichs, adjunct-directeur Muziekcentrum Vredenburg en Hoofd Afdeling publiciteit; Frans Bosboom, universitair hoofddocent Faculteit Letteren van de Universiteit Utrecht; Florian Diepenbrock, zakelijk leider Nesttheaters Amsterdam; Hanneke Wiersma, voorheen student muziekwetenschap/kunstbeleid en kunstmanagement Universiteit Utrecht én Frans de Ruiter, directeur Koninklijk Conservatorium Den Haag.

Het luisterpeloton beschrijft de verschillen en overeenkomsten tussen het Utrechts abonnementspubliek van 1961 en 1993. De overeenkomsten betreffen vooral de muzikale smaak. De abonneementhouders geven weinig verandering in hun voorkeur te zien: die richt zich in hoofdzaak op het 'ijzeren repertoire'. Verschil is dat men zich bij concertbezoek minder laat sturen door gewoontevorming en meer door het specifieke concertaanbod. De in de laatste dertig jaar sterk opgekomen audiovisuele industrie blijkt het concertbezoek niet te kunnen vervangen. Concertbezoek wordt nu ondernomen om de muzikale ervaringen te verdiepen; cd's en radio worden gebruikt om repertoirekennis te verbreden.

Het luisterpeloton werd medegefinancierd door het Anjerfonds Utrecht en gepresenteerd op 17 april 1997, tijdens het *Boekmandebat IX* (zie aldaar).

Culturele economie in Nederland en Vlaanderen

Frank van Puffelen werkte in 1997 intensief aan zijn schrijfpdracht 'Nederlandse en Vlaamse economen over kunst en cultuur'. Tegen het einde van dat jaar was de studie, die de ontwikkelingen van het gedachtegoed ter zake van de culturele economie gedurende een aantal decennia volgt, op enkele kleine literatuuraanvullingen na voltooid.

Galleries in Nederland

Sinds 1994 onderzoekt Truus Gubbels het stelsel van galleries voor hedendaagse kunst in Nederland. Het onderzoek inventariseert de ontwikkelingen in het galeriewezen in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog. Beschreven wordt welke galleries in een aantal te onderscheiden perioden (1945-1960, 1960-1970, 1970-1985 en 1985 tot nu) actief waren. Op een aantal galleries die in een van de desbetreffende perioden een belangrijke artistiek inhoudelijke functie vervulden, wordt nader ingegaan.

Tussen 1945 en 1960 ontstaan galleries als specifieke vorm van handel in eigentijdse kunst. In het begin van de jaren zestig zijn enige tientallen galleries actief en tien jaar later zijn dat er meer dan honderd. In dit decennium ontstaat een kleinschalig galeriebestel waarvan verschillende soorten galleries — van avant-garde tot amateuristisch — deel uit maken. Door die kleinschaligheid is de sector overzichtelijk — de meeste actoren (galeriehouders, kunstenaars, critici et cetera) kennen elkaar — en de onderlinge concurrentie beperkt. Vanaf 1970 is er sprake van een enorme kwantitatieve en kwalitatieve expansie in het galeriewezen. Processen van differentiatie en specialisatie leiden tot het naast elkaar bestaan van circuits die zowel artistiek-inhoudelijk als in commercieel opzicht van elkaar verschillen. Onder druk van die veelheid en verscheidenheid in het galeriebestel spelen zich — mede onder invloed van het overheidsbeleid — onderscheidingsprocessen af die pregnant tot uitdrukking komen in organisatie- en samenwerkingsverbanden tussen galleries. De verwikkelin-

gen rond kunstbeurzen die vanaf het eind van de jaren zeventig een dominante rol in het galeriewezen vervullen, zijn daarvan een uitdrukking.

Doelstelling van het onderzoek is antwoord te geven op vragen als: welke kunstenaars, stromingen en stijlen kwamen aan bod en welke niet? Hoe was de verhouding tussen de galeriewereld en de musea en andere bemiddelende instellingen als kunstuitleencentra? Welke veranderingen deden zich in de galeriewereld voor tegen de achtergrond van ontwikkelingen in overheidsbeleid en markt? In 1998 worden de resultaten gepubliceerd. Het project werd mogelijk gemaakt door de steun van Stichting Artimo te Breda.

Verzamelen in Nederland

Renée Steenbergen verricht sinds 1995 onderzoek naar particuliere kunstverzamelaars in Nederland. In 1997 is een aanvang gemaakt met het schrijven van de publicatie. De hoofdstukindeling is bepaald, de onderzoeksverantwoording en een groot deel van het eerste hoofdstuk zijn geschreven. De rest van het beschikbare materiaal werd zoveel mogelijk gespreid over vier andere hoofdstukken. Ook kon al een eerste aanzet van het kwantitatieve hoofdstuk worden gepresenteerd, evenals de rudimentaire vorm van een typologie. Het vooral theoretisch-hypothetisch georiënteerde hoofdstuk is gestoeld op de begrippen economisch, sociaal, cultureel en symbolisch kapitaal van Bourdieu, maar vooral gezien vanuit economische hoek. Aangezien er over consumentengedrag op het terrein van kunst vrijwel niets is gepubliceerd, zal de onderzoeker hier zelf enige hypothesen aandragen voor een theorie over *kunstconsumptie*. Tot en met 1997 zijn vijftig verzamelaars bezocht en geïnterviewd. Dit zullen er in totaal zestig worden. Het onderzoek wordt eind 1998 afgerond.

Nieuwe Nederlanders en musea

De resultaten van de studiedag 'Nieuwe Nederlanders en musea', georganiseerd door de Sectie Educatieve Diensten van de Nederlandse Museumvereniging en de Mondriaan Stichting, vormde aanleiding voor het verzoek van de Mondriaan Stichting aan de Stichting Boekmanstudies een publicatie over het onderwerp uit te brengen. Deze publicatie zal in 1998 worden gepubliceerd, deels met tot artikelen omgewerkte lezingen van de studiedag, deels met nieuwe artikelen die in de loop van 1997 zijn uitgezet, waaronder een inleidend essay van Ria Lavrijsen (Soeterijntheater en freelance publicist) en een evaluerend slotartikel van Hein Reedijk (directeur Museum voor Volkenkunde Rotterdam).

Boze burgers en buitenkunst

De winnaar van de *Boekman-Trouw Scriptieprijs 1996* Christian van 't Hof kreeg opdracht om zijn scriptie over controversen rondom kunstvernieling in de openbare ruimte te bewerken. Ook werd hem gevraagd aanvullend onderzoek te verrichten naar beleidsmaatregelen met betrekking tot kunstvernieling in de openbare ruimte en beeldenbeheer van Nederlandse gemeenten. De Stichting Cultuurfonds van de Bank van Nederlandse Gemeenten stelde voor de publicatie een subsidie beschikbaar. Het is de bedoeling het boekje te presenteren bij de prijsuitreiking van de *Boekman-Trouw Scriptieprijs 1997* in het voorjaar van 1998.

Publicaties medewerkers Boekmanstichting

Truus Gubbels

- 'Galeries d'art privées aux Pays Bas: une profession entre passion et commerce'. In: *Sociologie de l'art*, 1996, nr. 9, 17-30 (gepubliceerd in 1997).
- 'Ruimte voor eigentijdse beeldende kunst; een sociologische verkenning van de naoorlogse galeriegeschiedenis in Nederland'. In: *Galerie Espace: veertig jaar ruimte voor eigentijdse kunst*. Abcoude: Uniepers, 1997, 73-89.

Ineke van Hamersveld

- 'Kunst digitaal'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 32, juni, 225-228.
- 'Nederlandse opleidingen voor beleid, management, educatie, toerisme, publicistiek of public relations in de culturele sector' en 'Nederland: hoogleraren en universitaire hoofddocenten'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 34, december, 482-488.

Linus Hesselink

- (redactie) *Rechtwijzer voor theater*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 1997.
- (redactie) *Beeldrechtwijzer: auteursrecht op beeldende kunst en vormgeving*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 1997.
- (met E. van Haaren). 'Inleiding'. In: *Beeldrechtwijzer: auteursrecht op beeldende kunst en vormgeving*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 1997, 12-19.
- (met T. Schiphof). 'Nederlandse muziek en juridische boemerang'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 33, september, 319-320.
- 'Redactioneel'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nrs. 32, juni, 131; 33, september, 259 en 34, december, 387.

Sannie Hoogervorst

- 'Gemeenten en theaters partijdig onderzocht' (Tegendraads). In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 32, juni, 178-183.
- 'Onafhankelijk maar naïef' (Reactie). In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 33, september, 323-324.
- 'Als de politici zijn uitgeteld: verslag slotdebat Balie/Boekmancolleges'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 31, maart, 56-58.
- 'Later... als ik rijk ben: verslag van de serie debatten Later...: jonge toneelmakers over het theater van de toekomst'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 33, september, 329-332.

André Nuchelmans

- 'It's a man's world,...', bespreking van: L. O'Brien. 'She bop: the definitive history of women in rock, pop and soul'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 31, maart, 77-79.

- 'Literatuur in openbare bibliotheekcollecties': verslag van het congres 'De openbare bibliotheek is er niet voor ons'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 32, juni, 219-221.

Cas Smithuijsen

- 'Puriteins kunstbeleid: het Nederlands cultuurbestel na de religieuze omslag'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 31, maart 1997, 8-17.
- *Het luisterpeloton: twee generaties concertgangers vergeleken aan de hand van onderzoek naar Utrechtse abonneementhouders in 1961 en 1993*. Amsterdam: Boekmanstudies.
- '23 European countries reflect on privatization, *désétatisation*, and culture. Introduction to the country reports'. In: *Privatization/Désétatisation and culture: limitations or opportunities for cultural development in Europe? Conference Reader*. Amsterdam: Boekman Foundation/Twente University, 1997, 91-97.
- *Pianistiek en plankenkoorts: een sociologische benadering van podiumangst*. Paper ten behoeve van de sociologendag van de Nederlandse Sociologen Vereniging, gelezen in Utrecht, op 29 mei.
- 'Superieur zwijgen: over de verstilde receptie van muziek.' In: Heilbron, J., N. Wilterdink en A. de Swaan (red.) *Alles verandert: opstellen voor en over Johan Goudsblom*. Amsterdam: Meulenhoff, 1997, 143-149.
- 'Victoriaans verzet tegen drank en dirty dancing', bespreking van D. Kift. 'The Victorian music hall: culture, class and conflict'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 34, december 1997, 459-463.

Niki van der Wielen

- 'De wondere wereld onder water en de toestand van de onderwaterarcheologie'. In: *Boekmancahier*, jrg. 9, nr. 34, december, 428-429.

Overige activiteiten medewerkers

Truus Gubbels

- was voorzitter van de adviescommissie van de Mondriaan Stichting die belast was met de selectie van galeries voor deelname aan de Kunstkoopregeling 1998.

Ineke van Hamersveld

- adviseerde bij de voorbereiding van een debat dat op 13 februari plaatsvond in De Badcuyp, Centrum voor kunst, cultuur en politiek. Onderwerp was het kunstbeleid in de Amsterdamse stadsdelen;
- organiseerde, op verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken, op 10 april een debat over nationale en culturele identiteit voor een Singaporese overheids-delegatie. Als spreker en discussiant traden op dr. Henk te Velde, historicus (Rijksuniversiteit Groningen) en prof.dr. Nico Wilterdink, socioloog (Universiteit van Amsterdam);
- had zitting in het forum 'De positie van vrouwen in de beeldende kunst' op 10 april, georganiseerd door het Centrum voor Beeldende Kunst te Rotterdam. In haar korte inleiding presenteerde zij cijfers over de achterstand die vrouwen nog steeds hebben in de circuits van de officiële beeldende kunst;
- schreef op verzoek van de Stichting Josine de Bruyn Kops een artikel over kunstenaressen en overheidsbeleid. Het artikel wordt opgenomen in de bundel *Beroep: kunstenaressen*, uit te geven door Sun, te verschijnen in het voorjaar van 1998 ter gelegenheid van de herdenking van de tentoonstelling *Vrouwenarbeid* uit 1898;
- nam deel aan de bijeenkomst *Women in the arts and the media: European expertmeeting on gender issues*, over de sociale en economische positie van vrouwen in de kunsten en media. De *expertmeeting* werd georganiseerd door EricArts, European Research Institute for Comparative Cultural Policy and the Arts en gehouden in Königswinter. Van Hamersveld was voorzitter van het panel North-West Europe waarin onderzoekers uit respectievelijk Nederland, Groot-Brittannië, Ierland en Finland hun resultaten presenteerden. Zij leverde tevens kwantitatieve gegevens over vrouwen in de kunstensector voor de publicatie *Women in the arts and media*.

Annemoon van Hemel

- hield op 12 februari 1997 een lezing over het kunstbeleid in de Amsterdamse stadsdelen in de Badcuyp in Amsterdam.

Cas Smithuijsen

- hield op 16 januari een spreekbeurt over vooruitgang in kunst en cultuur in de reeks 'Op zoek naar vooruitgang in cultuur, wetenschap en techniek', georganiseerd door het Studium Generale van CREA, de culturele organisatie van de Universiteit van Amsterdam;
- nam op 21 maart in hotel 'De Filosoof' te Amsterdam deel aan een debat over

cultuurpolitiek, georganiseerd door het politiek café van de Partij van de Arbeid Amsterdam;

- gaf op 10 april leiding aan de ontmoeting tussen een diplomatieke delegatie uit Singapore en een tweetal Nederlandse wetenschappers: Henk te Velde (Rijksuniversiteit Groningen) en Nico Wilterdink (Universiteit van Amsterdam);
- hield op 17 april in Muziekcentrum Vredenburg een inleiding over de percentageregeling ten behoeve van de programmering van Nederlandse composities bij de orkesten en ensembles, als onderdeel van Boekmandebat IX;
- discussieerde op 20 april in het radioprogramma van de NPS, Radio 4, over de percentageregeling Nederlandse muziek van staatssecretaris Nuis;
- nam als lid van de Klankbordcommissie Evaluatie Beleidsplan Binnenstad op 4 juni in de ambtswoning van de burgemeester deel aan een door de wethouder Binnenstad belegde werkconferentie over de Amsterdamse binnenstad;
- maakte deel uit van de redactie van het in juni 1997 verschenen boek over vijftig jaar Holland Festival met als titel *Een Nederlands Wonder*. Andere redacteuren: Jan Blokker, Ariejan Korteweg, Hans Heg, Jeanne Roos, Jan van Vlijmen en Jessica Voeten. Bijdragen van Jessica Voeten, Hans Abbing, Jan Blokker en Abram de Swaan;
- nam op 23 juni op uitnodiging van de Afdeling kunst en cultuur van de gemeente Amsterdam deel aan een brainstormsessie over richtlijnen voor het nieuwe Programmakkoord, onderdeel kunst en cultuur, ten behoeve van het college van B en W. De discussie werd gevoerd onder auspiciën van KPMG Bureau voor Economische Argumentatie te Amstelveen;
- nam op 27 juni als discussiant deel aan een conferentie over het Haarlems cultuurbeleid, georganiseerd door de Afdeling Culturele Zaken van de gemeente Haarlem;
- was op 12 september voorzitter van het seminar muziek, een onderdeel van de conferentie over opleidingen tot kunstmanager, getiteld *Kunst bedrijven*, georganiseerd door het Theaterfestival en de Boekmanstichting;
- hield op 2 december in Den Bosch samen met Letty Ranshuysen een inleiding over het onderwerp 'overheid en markt in kunst en cultuur' ten behoeve van een studiedag met betrekking tot dat thema, georganiseerd door het Landelijk Overleg van de provinciale instellingen voor de Kunsten (LOPIK) en het Landelijk Overleg van provinciale en regionale steunfunctie-instellingen voor kunstzinnige vorming in het onderwijs (LOS), alsmede de directies van provinciale instellingen voor amateurkunst;
- debatteerde op 4 december op het Sociaal en Cultureel Planbureau met Riki Simons over het beeldende-kunstbeleid ter gelegenheid van het afscheid van Wim Knulst van het SCP;
- was in 1997 lid van de adviescommissie langlopend publieksonderzoek van het Rijksmuseum te Amsterdam;

Stage-, onderzoeks- en scriptiebegeleiding

Truus Gubbels was medelezer van de scripties van

- Betty Ras en Mirjam Voorburg, studenten Cultuursociologie van de Universiteit van Amsterdam die in het kader van een leeronderzoek een studie naar de marktgerichtheid van beeldende kunstenaars verrichtten;
- Gerbrich Voolstra, studente kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht die de relatie tussen het Stedelijk Museum te Amsterdam en Amsterdamse kunsthands en galleries tot onderwerp had.

Annemoon van Hemel begeleidde

- Marnix van den Berg, student Bestuurskunde van de Universiteit Twente, die naast een literatuurstudie voor de *Circle Round Table 1997* een scriptie schreef over privatisering van enkele musea en theaters in Nederland, getiteld: *Privatisering in de cultuursector: zin en onzin van vorm en argument*. Andere begeleiders: prof.dr. P. Boorsma, vakgroep Bestuurskunde, drs. W. van Veenendaal, vakgroep Economie, dr. W. Trommel, vakgroep Sociologie, allen van de Universiteit Twente in Enschede.

Publicaties Boekmanstichting 1988-1997

Periodieken

Aanwinstendisk

De bibliotheek van de Boekmanstichting presenteert alle nieuwe verworven titels in een geannoteerde *Aanwinstendisk*. De diskette wordt driemaandelijks uitgegeven en bevat ruim 500 titels over kunst, cultuur, beleid en wetenschap. De database is ook op Internet te raadplegen.

Een abonnement per post kost f 20,- per jaar; abonnees van het *Boekmancahler* betalen f 10,- per jaar. Een los exemplaar kost f 5,-.

Boekmancahier

Vanaf 1989 geeft de Boekmanstichting een tijdschrift uit: het *Boekmancahier*: kwartaalschrift voor kunst, onderzoek en beleid. Het *Boekmancahier*, een Nederlands-Vlaams forum, verschijnt driemaandelijks en is bestemd voor beleidsadviseurs, onderzoekers, journalisten, studenten, docenten en allen die in cultuur- en kunstbeleid zijn geïnteresseerd. Het tijdschrift brengt wetenschap, openbaar bestuur en de diverse culturele sectoren met elkaar in contact. De bijdragen worden zo geschreven en geredigeerd dat ze toegankelijk zijn voor zowel onderzoekers, studenten en beleidsmakers als lezers uit de dagelijkse praktijk van culturele instellingen.

ISSN 0925-0239; prijs jaarabonnement: f 50,- (studenten, aio's en oio's); f 70,- (particulieren); f 90,- (instellingen); f 17,50 (losse nummers).

Abonnees op het *Boekmancahier* kunnen voor f 10,- per jaar de *Aanwinstendisk* toegezonden krijgen.

Overige uitgaven

1997

Rechtwijzer voor theater, Sdu Uitgevers, 1997, 144 blz. (red. L. Hesselink).
Overleven in zeven akten (L. Zonneveld); De verstatelijking van het toneel (H.O. van den Berg); Dansers moeten vliegen (K. Brummel); De rechtspositie van de theaterwerknemer (F. Grapperhaus); Lessenaarverlichting: een theatraal kernvraagstuk (R. Hertling); Het gelijk van de Goudvis: over de stichting, de vereniging en andere rechtspersonen (M. Koedooder); Achter de doeklijn (H. Niewenhuis); Auteursrecht en naburige rechten (E. van Haaren); Judith Herzberg maakt speelgoed (L. Hesselink); De podiumkunstenaar en sociale zekerheid (J. Janse); Aan de hand van de zakelijke vertegenwoordiger (K. Brummel).
ISBN 90-12-08376-1; prijs f 34,90

Het luisterpeloton: twee generaties concertgangers vergeleken aan de hand van onderzoek naar Utrechtse abonnementhouders in 1961 en 1993, Boekmanstudies, 1997. 158 blz. (C. Smithuijsen).

ISBN 90-6055-050-6; prijs f 30,- (incl. 6% btw)

Privatization/Désétatisation and culture: limitations or opportunities for cultural development in Europe?: conference reader for the Circle Round Table, 11-14 June, 1997, Boekman Foundation/Twente University, 1997. 174 pp. (eds. A. van Hemel and N. van der Wielen).

Part 1: introduction and literature on privatization/désétatisation; part 2: programme and contributions; part 3: country reports: answers to a questionnaire from 23 European countries; with an introd. by C. Smithuijsen).

prijs f 20,- (excl. postage and handling)

Beeldrechtwijzer: auteursrecht op beeldende kunst en vormgeving, Sdu Uitgevers, 1997. 126 blz. (red. L. Hesselink).

Werk, maker en rechthebbende; exploitatierechten; integriteitsrechten, rechten van anderen; contracteren, overdragen en erven; veelvoorkomende contracten; belangen behartigen en procederen. Met bijdragen van 19 verschillende auteurs.

90-12-08509-8; prijs f 39,90

Kunstprijzen in Nederland, Boekmanstichting, 1997, diskette

(samenst.: E. van Orsouw; red.: A. Nuchelmans).

prijs f 50,- (incl. verzendkosten)

Database met 555 kunst- en cultuurprijzen.

1996

Trading culture: Gatt, European cultural policies and the transatlantic market, Boekman Foundation, 1996. 192 pp. (eds A. van Hemel, H. Mommaas and C. Smithuijsen).

The politics of culture and world trade (H. Mommaas); Gatt and culture: a view from France (M. Palmer); Economic aspects of cultural exchange (A. Klammer); Resistance and transformation: Europe's response to American mass culture (R. Pells); Displacing culture: transnational culture, regional elites, and the challenge to national cinema (W. Uricchio); The complex debate on audiovisual policy (A. van Hemel); Should we worry about America? (P. Schlesinger); Transatlantic tv flow: another look at cultural cost-accounting (D. McQuail); World trade and the restructuring of German television (P. Ludes); Advertising: the commodification of American icons (R. Kroes); Intra- and international identities in American popular music (P. Maultsby); Does music cross boundaries? (S. Frith); Museum culture and the threat to national identity in the age of the Gatt (V. Zolberg); The outlines of a transatlantic cultural system (C. Smithuijsen); The treaties: General Agreements on

Tariffs and Trade (A. van Hemel).

ISBN 90-6650-046-8; prijs f 30,- (excl. postage and handling)

Jan Kassies 1920-1995: tussen politiek en cultuur, Boekmanstudies, 1996. 148 blz. (samenst. en red.: F. van den Burg en H. van Dulken).

De onvermijdelijke Jan Kassies, een levensbericht (F. van den Burg); Omroep en kunst, over de culturele taak van radio en televisie (W. Knulst); Een boom om aan te schudden en een huis om in te werken, over ontwikkelingen in het Amsterdamse theateronderwijs (L. Zonneveld); Een oom met geld, over een geschiedenis van het Instituut voor Theateronderzoek (L. Verpaalen); Notities over cultuurbeleid, over cultuurspreiding en kunsteducatie in de jaren negentig (T. Bevers); De ware volksvertegenwoordiging, over de hindermacht van de Eerste Kamer (J. van den Berg); Het behoud van het goede met aandacht voor vernieuwing, over de geschiedenis van het Bedrijfsfonds voor de Pers (J. Hemels); De meeste mensen kunnen meer, over cultuurpolitiek en de sociaal-democratie (P. Kalma); Cultuurzelfbestuur, over waarden en doelen in het kunstbeleid (C. Smithuijsen). ISBN 90-6650-047-6; prijs f 27,50 (incl. 6% btw)

Een kwart eeuw kinderen in Nederland: publieksverkenning in opdracht van theatergroep Wederzijds, Boekmanstudies, 1996. 80 blz. (M. de Waal).

ISBN 90-6650-0048-4; prijs f 27,50 (incl. 6% btw)

Cultural Research In Europe 1996, Boekman Foundation/Circle, 1996. Part 1, book, 227 pp., Part 2, diskette. (eds I. van Hamersveld and N. van der Wielen). ISBN 90-6650-049-2; prijs f 39,- (excl. postage and handling)

1995

Stilstaande beelden: ondergang en opkomst van de fotografie, Boekmanstichting/Van Gennep, 1995. 231 blz. (onder red. van H. van Dulken, F. van den Burg, F. Bool, B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinus en B. Stigter) (*Jaarboek kunst en beleid* 7).

De fotocollectie 'Nederland': meer geluk dan wijsheid (M. Boom); Voltooid; de moeizame geschiedenis van het Nederlands Foto Instituut (E. Marsman); Dilemma's van fotografen: professionalisering en autonomie (B. Hofstede); De buik van Popov en de Bush van Molle: ontwikkelingen in de journalistieke fotografie (A. Ribbens); Van matglas tot netvlies (P. Mertz); De blijde onthoofding: de passies van een portretfotograaf (P. Mechanicus); Illegale fotografie 1940-1945: realiteit, mise-en-scène of reconstructie (F. Bool); Fotografie en werkelijkheid: fotoboeken over de dekolonisatie van Indië (L. Zweers); Het bedrijfsfotoboek: 'een artistiek relatiegeschenk, meer dan een souvenir alleen' (M. Thijsen); De amateurs en de regels van de kunst: discussies over amateurfotografie tussen 1945 en 1975 (W. Oosterbaan Martinus); De kunst van het beschrijven voorbij: ontwikkelingen in de documentaire fotografie (F. Gierstberg); Foto's als grondstof: de onontkoombare

digitalisering van de fotografie (W. Oosterbaan Martinius); Kroniek foto-auteursrecht (R. Vecht); Een leven lang op de loer liggen (H. Aarsman).
ISBN 90-5515-056-8; prijs f 49,50

De kunstmatige kloof: een empirisch-theoretisch onderzoek naar het bestaan van een duale structuur van het podiumkunstenveld in Nederland, Boekmanstudies, 1995. 73 blz. (M. van der Blij).
ISBN 90-6650-044-1; prijs f 15,- (incl. 6% btw)

Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst, Boekmanstudies, 1995. 61 blz. (red. I. van Hamersveld).
ISBN 90-6650-045-X; prijs f 15,- (incl. 6% btw)

1994

Handleiding publieksonderzoek culturele instellingen, Boekmanstudies, 1994. 110 blz. (H. Ganzeboom en L. Ranshuysen).
ISBN 90-6650-040-9; prijs f 20,- (incl. 6% btw)

De Matinee op de vrije zaterdag 1961-1993, Boekmanstudies, 1994. 135 blz. (M. van der Meer en H. Nottrot).
ISBN 90-6650-041-7; prijs f 30,- (incl. 6% btw)

Internationalisering van de Nederlandse kunst en cultuur: literatuurlijst, Boekmanstudies, 1994. 138 blz. (I. van den Berg en Y. Kleekamp).
ISBN 90-6650-042-5; prijs f 20,- (incl. 6% btw)

Danswerkplaatsen, een nieuw profiel: onderzoeksrapport inzake de functie en plaats van danswerkplaatsen in het vrije dansveld, Boekmanstudies, 1994, 78 blz. (Y. Zellerer).
ISBN 90-6650-043-3; prijs f 25,- (incl. 6% btw)

Gatt, the arts and cultural exchange between the United States and Europe: conference folder 20th and 21st of October, 1994, Boekman Foundation/Departments of Leisure Studies and Sociology, Tilburg University, 1994. 127 pp. (M. van Elteren, A. van Hemel, H. Mommaas).
(uitverkocht)

Rechtwijzer voor auteurs: contract, fiscus en beleid rond schrijven en vertalen, Sdu Uitgeverij Koninginnegracht, 1994. 248 blz. (red. L. Hesselink).
Auteursrecht van schrijvers, bewerkers en vertalers (N. van Lingen); De honderd hardnekkigste vragen over de literaire uitgeverij: een selectie (M. Asscher); Uitgavecontracten (P.B. Hugenholtz); Het boek in andere vormen: het boek op het toneel (E.J. Arkenbout); Het boek op televisie en in de bioscoop

(C.P.A. Holierhoek); Het gesproken boek (C.G.A. van Wijk); Het boek op de elektronische snelweg, interview met Willem Velthoven, hoofdredacteur van Mediamatic (L. Hesselink); Leenrecht (H. Verdaasdonk); Het Nederlandse letterenbeleid (F. de Glas); Het Vlaamse letterenbeleid (M. Reynebeau); Rechtsbescherming in de letteren (L. Hesselink); Inkomsten en fiscus (C.P.A. Holierhoek); De georganiseerde auteur en zijn sociale positie (C.P.A. Holierhoek). ISBN 90-12-08136-X; prijs f 39,90

1993

Art museums and the price of success: an international comparison: the United States, the United Kingdom and the Netherlands, with a contribution giving the German perspective: proceedings of the museum conference held at the Rijksmuseum Amsterdam on 10 and 11 December 1992 organized by the Boekman Foundation Amsterdam, 1993. 163 pp. (eds T. Gubbels and A. van Hemel).

Chronic crisis in a cultural institution (V.L. Zolberg); Citizens or consumers (J.N. Wood); The public interest in the art museum's public (J.M.D. Schuster); Giving people what they want (E. Hooper-Greenhill); Art museums and the price of democratization in post-Thatcher Britain (P. Jenkinson); Vision in action (J. Spalding); Whose museum is it, anyway? (F. Lubbers); What museums, what success? (P. van Mensch); The museum ambience (H. van Os); The inflation of the new (J. Vaessen); The German art museums in a European perspective (E. Beaucamp); The quality of success and the price of quality (V.L. Zolberg). ISBN 90-6650-037-9; prijs f 30,- (excl. postage and handling)

Sociaal-democratie, kunst, politiek: beschouwingen over een sociaal-democratisch kunstbeleid, Wiardi Beckman Stichting/Boekmanstichting, 1993. 106 blz. (samenst. en red.: H. van Dulken en P. Kalma).

Sociaal-democratische cultuurpolitiek in een marktliberaal tijdperk (H. Blokland); Cultuurparticipatie (H. d'Ancona); Mislukte cultuurspreiding? (H. van Os); In een dual bestel redt de kunst zich wel (C. Smithuijsen); Massakunst en elitecultuur (P. Schnabel); Kunst is oorlog (T. Beckers); Splitting the difference (R. Laermans); De PvdA en de 'kijkcijfers die nooit liegen' (P. Kalma en S. Piersma). ISBN 90-6650-038-7; prijs f 15,-

Kunst, kroniek en parlement 91-93, Boekmanstichting, 1993. 242 blz. (onder red. van T. Gubbels en C. Smithuijsen).

Kunst, bestuur en wetgeving: enige aspecten van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (T. Pronk); De kunsten in het parlement 1991-1993 (S. Hoogervorst); Kroniek, kunst en beleid: de parlementaire jaren 1991-1993 (S. Hoogervorst). ISBN 90-6650-039-5; prijs f 25,-

Eerste bedrijf: overheid, beeldende kunst en bedrijfsleven in Assen en Dordrecht, Boekmanstichting, 1993. 105 blz. (A. van Hemel en G.J. van Wijngaarden). prijs f 20,-

Kunst en beleid in Nederland 6, Boekmanstichting/Van Gennep, 1993. 243 blz. (onder red. van F. van den Burg (eindred.), H. van Dulken, B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en C. Smithuijsen).

Beelden om nooit te vergeten: monumenten ter nagedachtenis aan de Tweede Wereldoorlog in Amsterdam 1945-1991 (B. Stigter); Weri man! een studie naar de hiphop-cultuur in Nederland (M. Wermuth); Het Texas-project en het Nederlandse buitenlands cultureel beleid (R. Veltman); De rijksoverheid en de architectuur na 1945 (D. Bergvelt en H. van Rossum); Letterkundige: beroep of roeping? De Vereniging van letterkundigen 1905-1945 (S. Hoogervorst). ISBN 90-6012-954-7: prijs f 34,50

1992

Hoe vrij is kunst? Onderdrukking, censuur en andere beperkingen aan de vrijheid van expressie, Cramwinckel i.o.v. het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam en de Boekmanstichting, 1992. 96 blz. (onder red. van T. Pronk en G.A.I. Schuijt).

De vrijheid van de kunst als onderdeel van de grondrechtelijke communicatievrijheid in het licht van de EVRM (E.A. Alkema); Beeldenstorm: de vrijheid en onvrijheid van de beeldende kunst (E.J. Dommering); Over verdenking: de overheid en het theater (T.A. Schiphof); Dichters liegen de waarheid ofwel: staan schrijvers boven de wet? (G.A.I. Schuijt); Intermezzo: Entartete Musik - ontaarde muziek (W. Herbers); Filmkeuring en confessionele dominantie (J.H.J. van den Heuvel); Auteursrechtelijke grenzen aan de vrijheid van de beeldende kunstenaar (J.J.C. Kabel); De grondwet als culturele opdrachtgever (T. Pronk). ISBN 90-71894-339; prijs f 35,-

Nederlandse muziek en orkesten: 5 oktober 1992: reader, Boekmanstichting/Donemus/Contactorgaan van Nederlandse Orkesten/Genootschap van Nederlandse Componisten, 1992. Ongepagineerd. Reader bij de Studiedag Nederlandse muziek en orkesten. (niet verkrijgbaar bij de Boekmanstichting)

Art museums and the price of success: an international comparison: The United States, the United Kingdom and the Netherlands; conference folder, Boekmanstichting, 1992. 210 pp. (contrib. bij I. van Hamersveld en T. Gubbels; D. Schomaker, J. Reijseger; general editor: I. van Hamersveld). (uitverkocht)

Kunst, kroniek en parlement 89-91, Boekmanstichting, 1992. 167 blz. (onder red. van T. Gubbels).

Kunst en kaders: betrekkingen tussen sociaal-democratie en kunst (C. Smithuijsen); De kunsten in het parlement 1989-1991 (S. Hoogervorst); Kroniek kunst en beleid: de parlementaire jaren 1989-1991 (T. Pronk en J. Verwey).

ISBN 90-6650-036-0; prijs f 20,-

Kwaliteit op krediet: de Rentesubsidieregeling kunstaankopen 1984-1990,

Boekmanstichting, 1992. 85 blz. (T. Gubbels).

(uitverkocht)

1991

Vorm & functie: esthetiek van sociale relaties, 1991. 30 blz. (A.M. Bevers) Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar op het vakgebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen van de Erasmus Universiteit te Rotterdam, op vrijdag 19 april 1991.

ISBN 90-6650-035-2; prijs f 15,-

Herengracht 415: 100 jaar geloof, wetenschap & cultuur, Boekmanstichting, 1991. 74 blz. (K. Jongbloed).

Geïllustreerde uitgave over het Amsterdamse grachtenpand Herengracht 415, waar de Boekmanstichting momenteel is gevestigd.

ISBN 90-6650-034-4; prijs f 30,-

Kunstenstad in delen: Amsterdams kunstbeleid na de binnengemeentelijke decentralisatie, Boekmanstichting, 1991. 95 blz. (D. Elshout en A. van Hemel).

ISBN 90-6650-033-6; prijs f 20,-

Kunst en beleid in Nederland 5, Boekmanstichting/Van Gennep, 1991. 271 blz. (onder red. van F. van den Burg, H. van Dulken (eindred.), B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en C. Smithuijsen).

Opkomst en ondergang van videokunst in Nederland (P. Terreehorst); Beeldende kunst en auteursrecht (J.J.C. Kabel); Toneelcensuur in Nederland (Tj. Schiphof); De Nul-beweging; illusieloos idealisme: een studie naar de opkomst van een kunstenaarsgroepering binnen het moderne kunstenaarschap (J. Wilbrink); Een vloek en een zegen: de katholieken en film in Nederland tot 1940 (P. Slot).

ISBN 90-6012-871-0; prijs f 32,50

Klankrechtwijzer: muziek en recht, Sdu Uitgeverij Koninginnegracht, 1991. 174 blz. (onder red. van T. Pronk).

De componist als 'fait social' (K. Boehmer); Het muziekauteursrecht (R. du Bois); Een kookboek is nog geen maaltijd: bescherming van uitvoerende kunstenaars,

producenten en omroeporganisaties (R. Stuyt); Muziek in opdracht (M.R. de Zwaan); Jazz en geïmproviseerde muziek (W. van Manen); Het muziekgavecontract (H.J.W. Eijkelenboom); Het mechanisch reproductierecht (S.C. Brandsteder); Muziekpiraterij (D. Peeperkorn); Het kopiëren van muziek gaat niet voor niks (R. Stuyt); De overheid en muziek (P. van Moort); Popmuziek en auteursrecht (M.T.M. Koedooder); Plagiaat in de muziek (P.R.C. Solleveld); Merchandising van musici en muziek (W.J.M. Diekman); Zit er muziek in Europa 1992? (M. Verhoef en A. van Vliet).

ISBN 90-12-06236-5; prijs f 32,50

1990

Kunst en beleid in Nederland 4, Boekmanstichting/Van Gennep, 1990. 216 blz.

(onder red. van F. van den Burg, H. van Dulken (eindred.), B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en C. Smithuijsen).

Stadsvernieuwing als overheidskunst (G. Anderiesen en A. Reijndorp); Musealisering van de cultuur: het museum als geheugen (D. Elshout); Filmvoorziening in Nederland 1945-1950 (J. de Haan); De Unesco-conventie van 1970, illegale kunsthandel en de bescherming van het cultureel erfgoed (T. Pronk); Sandberg, tussen Stedelijk en Stadhuis (P. Rorink); Drachten, een cultureel portret (O. Valkman).

ISBN 90-6012-853-2; prijs f 34,50

Kunst, kroniek en parlement 86-89, Boekmanstichting, 1990. 265 blz. (onder red. van T. Gubbels).

Op naar de volgende afspraak: L.C. Brinkman, minister van cultuur 1982-1989 (C. Smithuijsen); De kunsten in het parlement 1986-1989 (S. Hoogervorst); Kroniek kunst en beleid: de parlementaire jaren 1986-1989 (T. Pronk).

ISBN 90-6650-029-9; prijs f 25,-

Buitenlands cultureel beleid: Nederland en zijn culturele betrekkingen: literatuurlijst, Boekmanstichting, 1990. 127 blz. (T. Pronk).

ISBN 90-6650-031-X; prijs f 15,-

Kwaliteit te koop: een evaluatie van de Tijdelijke Aankoopsubsidieregeling Moderne Beeldende Kunst ten behoeve van Musea 1984-1987, Boekmanstichting, 1990.

112 blz. (T. Gubbels).

ISBN 90-6650-027-1; prijs f 15,-

Prijzen gerangschikt: een internationaal vergelijkend onderzoek naar toegangsprijzen voor podiumkunsten seizoen 1989/90, Boekmanstichting, 1990. 92 blz. (D. Elshout).

ISBN 90-6650-028-X; prijs f 15,-

De hulpbehoevende mecenas: particulier initiatief, overheid en cultuur, 1940-1990, Boekmanstichting/Walburg Pers, 1990. 352 blz. (onder red. van C.B. Smithuijsen). Het gelukkige bezit van twee heel oude, kapitaalcrachtige freules: steun van particulieren en overheid aan de letteren in Nederland sinds 1945 (K. Bruin); Aandelen in onsterfelijkheid: museaal mecenaat, particulier initiatief en overheid (B. Kempers); Het spel en de knikkers: particuliere zorg, overheid en podiumkunst na 1945 (T. Bevers en E. Hitters); Bundeling van kracht en kennis: particuliere cultuurzorg en monumentenbescherming 1940-1990 (S. Hietbrink); Gedeelde zorg: slotbeschouwing over particulier initiatief, overheid en cultuur in Nederland (C. Smithuijsen).
ISBN 90-6011-709-3; prijs f 39,50

Kunst en staat: teksten 1981-1985 van Abram de Swaan over kunst en cultuur, waaronder 'Kwaliteit is klasse' en interviews met prof.dr. A. de Swaan en ir. Th. Quené, Boekmanstichting/Universiteit van Amsterdam, vakgroep Culturele Studies, 1990. 70 blz.
ISBN 90-6650-030-1; prijs f 10,-

Kunst en overheid: beleid en praktijk: inleidende teksten, herziene uitgave, Boekmanstichting, 1990. 326 blz. (samenst. en red. I. van den Berg en S. de Sitter).
ISBN 90-6650-032-8
(uitverkocht)

1989

Culturele coëxistentie: een integrale benadering van buitenlands cultureel beleid, met een voorw. van J.L. Heldring, Boekmanstichting, 1989. 150 blz. (M. Mourik).
ISBN 90-6650-026-3; prijs f 20,-

Het leven als leerschool: portret van Emanuel Boekman 1889-1940, Boekmanstichting/Van Gennep, 1989. 176 blz. (onder red. van H. van Dulken en T. Jansen; met een voorw. van E. van Thijn).
De teerling is geworpen (J. Polak); De nuchterheid van het getal (R. Cohen); Emanuel Boekman en de sociaal-democratie (F. de Jong Edz.); Emanuel Boekman en de gemeentepolitiek (G. Borrie); 'Kunst en cultuur in een vreeschelijke tijd als de onze' (T. Jansen); Openbare cultuur en privatisering (C. Smithuijsen); Diverse teksten over kunst en cultuur (E. Boekman); Bibliografie van dr. E. Boekman (M. van der Tweel).
ISBN 90-6012-820-6; prijs f 34,50

Overheid en kunst in Nederland, derde druk van het proefschrift van dr. E. Boekman uit 1939, Boekmanstichting/Van Gennep, 1989. 222 blz.
ISBN 90-6012-821-4; prijs f 34,50
(uitsluitend bij de Boekmanstichting verkrijgbaar)

Daar ga je toch niet heen? Een oriënterende studie over jongeren en de gevestigde kunst, Boekmanstichting/Raad voor het Jeugdbeleid, 1989. 81 blz. (M. de Waal). (uitverkocht)

Directies, collecties en commissies: aankoopbeleid van vijftien musea en de Rijksdienst Beeldende Kunst, Boekmanstichting, 1989. 118 blz. (T. Gubbels). ISBN 90-6650-025-5; prijs f 15,-

Principe versus pragmatisme: dans- en mimebeleid in Nederland, Boekmanstichting, 1989. 38 blz. (F. Cannegieter). ISBN 90-6650-024-7; prijs f 10,-

1988

Kunst en beleid in Nederland 3, Boekmanstichting/Van Gennep, 1988. 232 blz. (onder red. van H. van Dulken, J. Kassies, C. Smithuijsen en M. van der Tweel). De macht van de markt (B. Kempers); Kunst, regeringszaak? 1848-1918 (J. Hart); Cultuurspreiding (L.C. Brinkman); De kunsten in het parlement 1985-1986 (F. Cannegieter); Kroniek van kunst en beleid in Nederland 1986 (T. Pronk). ISBN 90-6012-787-0; prijs f 29,50

Kunst en overheid: beleid en praktijk: inleidende teksten, Boekmanstichting, 1988. 293 blz. (samenst. en red. S. de Sitter). (uitverkocht)

In ons diaconale land: opstellen over cultuurspreiding, Boekmanstichting, 1988. 183 blz. (onder red. van H. van Dulken, A. Köbben, T. Pronk, C. Smithuijsen en M. van der Tweel). Boekman en Kassies over cultuurspreiding (C.B. Smithuijsen); Losse gedachten over cultuurspreiding (S.J. Doorman); Overheid en markt in de kunst (J.M. den Uyl); Cultuurspreiding en publieksbereik: van volksverheffing tot marktstrategie (A.M. Bevers); De vicieuze cirkel: kunstspreiding via de televisie (A.A. Kooyman); De overheid als cultuurspreider (H.D. Tjeenk Willink); Sociaal-psychologische determinanten van het (niet) deelnemen aan culturele activiteiten (J.E.V. Temme); Epiloog (H.M. Langeveld); Bibliografie (M.E. Lindhout). ISBN 90-6012-785-4 (uitverkocht)

Het belastingformulier 1987 voor kunstenaars, Boekmanstichting, 1988. 44 blz. (O. Valkman). (uitverkocht)

Filmsfondsenboekje: overzicht van financieringsbronnen voor filmmakers, Boekmanstichting, 1988, 58 blz. (T. Gubbels en I. van Hamersveld). (uitverkocht)

Bedrijfsmonumenten en overheid: rijk, provincie, gemeente, Boekmanstichting, 1988. 105 blz. (T. Jansen).
ISBN 90-6650-020-4; prijs f 15,-

Toneelbeleid in Nederland: subsidiëring en advisering vanaf 1950,
Boekmanstichting, 1988. 141 blz. (P. Ligthart).
(uitverkocht)

Handboek muziek, Staatsuitgeverij, 1988. (N. Huizinga; onder red. van I. van Hamersveld en S. Hoogervorst).
ISBN 90-12-05532-6
(uitverkocht)

*Extracts from the Annual
Report 1997*

Board and personnel

Board

During the first six months of 1997 the Netherlands was chair of the European Union. All kinds of activities were undertaken in various social fields to celebrate this fact. One of the fields was that of the arts and culture. In the month of June, not far from the building where the Boekman Foundation is housed, the Herengracht (the canal), became the scene for evening concerts during the Eurotop and crowds came to listen to these open-air performances.

Producing less sound and fury, but no less essential, is the development of the Dutch policy for the arts and culture. The Netherlands is a small country with great cultural and artistic ambitions. During the period that the Netherlands was chair of the European Union the question of arts and culture policy was considered from many angles. Study days were organized to discuss such things as cooperation between public broadcasting stations in Europe; international aspects of having a fixed selling price for books; the vitality of cultural networks; on paper conservation and the battle against ink corrosion; improving professionalism in the sectors dealing with cultural heritage (archives, monuments, museums); developing a system to compare national cultural statistics; architectural policy; keeping electronic archives; and the advantages and disadvantages of privatization in the cultural sector.

Privatization and culture

The Boekman Foundation was the intellectual creator of this subject, prepared debates and discussions dealing with it, published a reader on the topic several weeks before the conference opened, organized the conference days in June and dealt with all matters arising. The board discussed relevant matters at an early stage in the proceedings and estimates were made of the cost of such a conference. In accepting the commission to organize a manifestation to celebrate holding the chair of the European Union, it was made clear that the Boekman Foundation on its own was too small to run a large three-day conference. So a consortium was formed with the university of Twente (UT) and Amsterdam's Felix Meritis Foundation (FMF). The University of Twente was approached because one of their professors, Peter Boorsma, is an expert in the area of privatization. The Felix Meritis Foundation was asked because their building on Amsterdam's Keizersgracht offers highly suitable accommodation for the conference, and also because they have practical expertise on organizing conferences. The conference was given the title *Privatization/désétatisation and Culture* and you can find detailed information about it in the section under the heading *Conference*.

After the conference, on 20 June, there was a meeting between the board (executive committee) of the Boekman Foundation and representatives from the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, which made a brief analysis of the conference. This was unanimously positive. This positive approval strengthened the decision

made by the Boekman Foundation to extend its international activities. In the course of the conference the Foundation had been appointed treasurer of Circle (Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe) which is a function on the executive committee. The first thing to be done was prepare and officially register (with a public notary) the statutes of Circle. In its meeting on 26 November a concept of the statutes was accepted by the board. Then in early 1998 the statutes were officially registered at the office of notary public Sypkens in Amsterdam. An association was established under Dutch law, named Circle, having its headquarters in Amsterdam, under the director of the Boekman Foundation, Cas Smithuijsen.

The Cultural Council

The chairs of the two organizations, the Boekman Foundation and the Dutch Cultural Council (Theo Quené and Jan Jessurun) discussed possibilities of joint projects. It was agreed that Boekmanstudies would research the question of subsidies and in the run-up to the recommendations from the Cultural Council, would carry out specific research work. Provisional areas of investigation were named as performance arts, film, and historic buildings and grounds. A start was made in the course of the year on researching into the motives that prompt granting subsidies in the above-mentioned areas.

Members of the board

In the autumn Peter Boorsma, professor of public finances at the University of Twente, joined the board. He succeeded Professor Hans van den Bergh as representative for the Association of Collaborating Dutch Universities (Dutch: VSNU). The board remained otherwise unchanged.

On 31 December 1997 the board was composed as follows:

executive committee

Dr Eng. Th. Quené, *chair*;

Drs C. Brekelmans, *deputy chair, representing the Association of Dutch Municipalities*;

Dr E. van Eyck van Heslinga, *treasurer, representing the Dutch Museum Society*;

board

S. Sakko, *representing the National Coordinating Committee for the Protection of Monuments and Historic Buildings*;

Frieda van Diepen-Oost, (Dutch Master of Law), *representing the Inter-Provincial Consultation on Welfare*;

Drs F. Diepenbrock, *representing the Federation of Dutch Trade Unions (Kunstenbond FNV)*;

Drs J. Verduyn Lunel, *representing the Federation of Artists' Associations*;

Drs A. Nicolai, (Dutch Master of Law), *representing the Cultural Council*;
 Prof. P.B. Boorsma, *representing the Association of Collaborating Dutch Universities*
 (Dutch: VSNU)

Personnel

as on 31 December 1997:

director: Drs Cas Smithuijsen (100 percent);

staff: Drs Hans van Dulken (80 percent), Drs Truus Gubbels (60 percent), Ineke van Hamersveld (80 percent), Drs Annemoon van Hemel (80 percent), Dr Linus Hesselink (60 percent), Drs Sannie Hoogervorst (100 percent), Drs Niki van der Wielen (100 percent);

library: Jacqueline Dekker-Retel (40 percent), Drs Jack van der Leden (100 percent), Marike Lindhout (70 percent), Drs André Nuchelmans (90 percent);

systems manager: George de Bruin (80 percent);

secretaries office: Marianne Barnier-Spee (60 percent), Elly Harms-Andrea (40 percent), Mies van Splunter (100 percent).

The Boekmancahier

The *Boekmancahier* (Boekman Notebook) is a quarterly publication which brings together the various cultural sectors, the academic world, and central and local government. Now in its ninth year (1997), it addresses a wide variety of topics ranging from how outsiders look at Dutch cultural policy (number 31) to deep-sea archaeology (number 34). There were also articles arising from actual events, such as the articles on privatization by Anders Hammarlund and Michael Hutter, which developed from the conference on privatization and culture (referred to elsewhere in this report). The article on training for arts managers and arts businesses by Ivo Kuypers and Etienne Lemmens was written in preparation for the conference on *Working in the Arts*, co-produced by the Boekman Foundation and the Theaterfestival. Also published was the article by Amber Struyck, on 'museumification', providing background for the conference *The Presence of the Past* organized by the Cultural Studies group of the University of Amsterdam. The articles that were written around contemporary events or questions were also published separately as was the Marga Klompé Lecture given this year by Cas Smithuijsen and published as an article titled (translated from the Dutch) *A Puritanical Art Policy: Holland after the Reformation*.

A further feature of the *Boekmancahier* in 1997 was that the culture of Flanders (Dutch speaking part of Belgium) is given special attention. There were contributions dealing with aspects of Flemish cultural life and policy. Furthermore a recruitment programme was set up, Action Flanders, and Iris Steen was appointed to the editorial board, to represent Flanders.

The conference on privatization

Privatization/désétatisation and culture / Circle Round Table 1997

On the eve of the Amsterdam Eurotop, held from 11 to 14 June 1997, the annual Circle Round Table was held in Amsterdam. The Boekman Foundation together with the Felix Meritis Foundation and the Faculty of Public Administration and Public Policy from the University of Twente organized a conference under the auspices of the Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe (Circle) on the theme of privatization. This topic is a burning question in today's European cultural politics.

The conference title was *Privatization/ désétatisation and culture: limitations or opportunities for cultural developments in Europe?* There were lectures of a general nature examining the question from a cultural-political as well as an economic-theoretical point of view. Parallel seminars were also held, to examine critically such topics as cultural heritage, the performing arts, and cultural industries (books and films). For each sector of the arts, speakers from a wide spread of European countries presented cases that were typical for their region. A discussion followed between speakers and audience, led by a chairperson. Those present included policy makers, researchers and representatives of cultural bodies from European countries, Canada, the US and Australia — about 30 countries in total.

The basic themes of the conference were summed up in a discussion paper by Professor Boorsma of the University of Twente, which served as a primary source for all the speakers. A questionnaire was developed from this and sent to all the bodies connected with Circle, and has produced a wealth of up-to-date information about privatization in the various European countries. A reader was published and sent to all participants about a month before the conference. It contained information about the speakers and a thorough literature review that had been compiled by Marnix van den Berg, a student of Public Administration and Public Policy from the University of Twente doing a placement at the Boekman Foundation. The reader also contained topics for discussion, reports from the various countries and an analysis of these reports by Cas Smithuijsen, director of the Boekman Foundation.

The conference was held in the splendid old buildings of the Felix Meritis Foundation on Keizersgracht. Helma Verkleij as house manager was responsible for the practical side of the organization — preparations and implementation. The contents of the conference were prepared by a group consisting of Cas Smithuijsen, Niki van der Wielen, Ineke van Hamersfeld, Annemoon van Hemel (all working for the Boekman Foundation), together with Marnix van den Berg of the University of Twente, and Cathy Brickwood from the Felix Meritis Foundation and Amsterdam Summer University. The committee for the conference was composed of Peter Boorsma from the University of Twente, Steve Austen and Hans van Dulken, from Felix Meritis, Jan Vaessen of the Arnhem Open-Air Museum who presently holds the Boekman Chair, and Cas Smithuijsen. The conference was organized and coordinated by Annemoon van Hemel.

Immediately after the round table meeting of Circle, 15 writers were approached who towards the end of 1997 submitted the first version of articles on the subject of privatization in the cultural sector in Europe. These articles will be published in mid-1998. The book will be edited by Peter Boorsma (University of Twente) and Niki van der Wielen (Boekman Foundation).

Meanwhile the first results of the conference have appeared in the form of recommendations to the Council of Europe. They were published in *Culturelink* no. 23, pp. 157-159.

The *Circle Round Table 1997* was made possible by subsidies from the following bodies: the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, the European Union, The Council of Europe, the Dick Meijis Fund, and the European Cultural Foundation.

International contacts

Circle

The body Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe (Circle) is a network of centres for research and documentation specialised in art and culture policy. The body was formally established in 1984 on the initiative of the Council of Europe. Its aim was the stimulate research and to collect information about research and documentation in the areas of art and culture. An important activity is bridge-building between researchers and policy makers, and equally vital is ensuring that information is easily available for those who need it. From its early days in the 1980s the Boekman Foundation has been a member of Circle.

In spring and autumn 1997 the board of the Boekman Foundation held meetings in preparation for the Round Table 1988 to be held in Warsaw, on international cultural cooperation. Also, the statutes of the Circle were completely revised and adapted to the present situation. Now, as well as research and documentation centres, individuals may also be members.

Cultural Research In Europe

In 1995 we started to build up an international network of researchers called CRIE, acronym for Cultural Research In Europe. Ongoing research projects are publicised in a book plus diskette, titled *CRIE 1966*, and also via the homepage of the Boekman Foundation (<http://www.boekman.nl>). The homepage was created in 1997 and provides an overview of ongoing and recently completed research in the area of European art and culture policy. The pages of the Boekman Foundation and Circle are linked to each other on the net.

International functions

Hans van Dulken was on the board of Circle until June 1997 and is also on the editorial board of *Circular*.

Truus Gubbels was a member of the International Sociological Association; she observed the activities of *Research Committee 37* which deals with the sociology of art and culture.

Ineke van Hamersveld

- was on the editorial board for *Circular* and for the *European Journal for Cultural Policy*, a quarterly published by Harwood Academic Publishers, whose editor in chief is Oliver Bennett of the University of Warwick. This publication deals with the nature and results of arts and culture policy in Europe;
- is a member of EricArts, the European Research Institute for Comparative Cultural Policy and the Arts. In 1997 Ineke van Hamersveld attended two board meetings,

one in Amsterdam and one in Königswinter. The research institute has been given a subsidy by the European Commission, in order to carry out international comparative research into the subject of women in the arts and media sectors. Also, EricArts is involved in research into government financing of private cultural enterprises; in a new international charter on art and industry; and in preparing background material on the topic of Women and Cultural Policy for the 1998 World Conference on Culture and Development to be held in Stockholm.

Frank van Puffelen is a member of the executive board of the Association for Cultural Economics, and is editor for their *Journal of Cultural Economics*.

Cas Smithuijsen was appointed member of the executive committee of Circle, as treasurer.

Niki van der Wielen sat on the editorial board of *Circular* and took part in the board meetings of Circle.

Publications- a selection

Aanwinstendisk(diskette listing library acquisitions)

All the library's latest acquisitions are published on a diskette, once a quarter. The diskette contains about 500 titles, referring to the arts and culture, related policy and research. The database can also be accessed via Internet.

Annual cost for subscription: NLG 20; subscribers to the *Boekmancahier* pay NLG 10 per annum.

Boekmancahier (The Boekman Notebook)

The Boekman Foundation has been publishing its own quarterly since 1989: the *Boekmancahier: kwartaalschrift voor kunst, onderzoek en beleid* (the *Boekman Notebook*). The *Boekmancahier*, is a Dutch-Flemish platform for readers involved in policy making or research, for journalists, students, teachers and all those interested in the arts and culture. The articles deal with research work, government policy and the many cultural bodies, and are written and edited to be accessible to a wide readership. All articles are accompanied by a summary in English.

ISBN 0925-0239; annual subscription: NLG 50 (students, student assistants, and research assistants); NLG 70 (non-students); NLG 90 (public organizations); NLG 17.50 (per copy).

Subscribers to the *Boekmancahier* (Boekman Notebook) may also have the floppy disk listing library acquisitions (the *Aanwinstendisk*) sent to them, for NLG 10 per annum.

Privatization/Désétatisation and culture: limitations or opportunities for cultural development in Europe?: conference reader for the Circle Round Table, 11-14 June, 1997, Boekman Foundation/Twente University, 1997. 174 pp. (eds A. van Hemel and N. van der Wielen)

Part 1: introduction and literature on privatization/désétatisation; part 2: programme and contributions; part 3: national reports: answers to a questionnaire from 23 European countries; with an intro. by C. Smithuijsen)
price NLG 20 (excl. postage and handling)

Trading culture: Gatt, European cultural policies and the transatlantic market, Boekman Foundation, 1996. 192 pp. (eds A. van Hemel, H. Mommaas and C. Smithuijsen)

The politics of culture and world trade (H. Mommaas); Gatt and culture: a view from France (M. Palmer); Economic aspects of cultural exchange (A. Klammer); Resistance and transformation: Europe's response to American mass culture (R. Pells); Displacing culture: transnational culture, regional elites, and the challenge to national cinema (W. Uricchio); The complex debate on audiovisual policy (A. van Hemel); Should we worry about America? (P. Schlesinger); Transatlantic TV flow: another look at cultural cost-accounting (D. McQuail); World trade and the restructuring of German television (P. Ludes); Advertising: the commodification of

American icons (R. Kroes); Intra- and international identities in American popular music (P. Maultsby); Does music cross boundaries? (S. Frith); Museum culture and the threat to national identity in the age of the Gatt (V. Zolberg); The outlines of a transatlantic cultural system (C. Smithuijsen); The treaties: General Agreements on Tariffs and Trade (A. van Hemel)

ISBN 90-6650-046-8; price NLG 30 (excl. postage and handling)

Cultural Research In Europe 1996, Boekman Foundation/Circle, 1996. Part 1, book, 227 pp., Part 2, diskette. (eds I. van Hamersveld and N. van der Wielen)
ISBN 90-6650-049-2; price NLG 39 (excl. postage and handling)

Art museums and the price of success: an international comparison: the United States, the United Kingdom and the Netherlands, with a contribution giving the German perspective: proceedings of the museum conference held at the Rijksmuseum Amsterdam on 10 and 11 December 1992 organized by the Boekman Foundation Amsterdam, 1993. 163 pp. (eds T. Gubbels and A. van Hemel)

Chronic crisis in a cultural institution (V.L. Zolberg); Citizens or consumers (J.N. Wood); The public interest in the art museum's public (J.M.D. Schuster); Giving people what they want (E. Hooper-Greenhill); Art museums and the price of democratization in post-Thatcher Britain (P. Jenkinson); Vision in action (J. Spalding); Whose museum is it, anyway? (F. Lubbers); What museums, what success? (P. van Mensch); The museum ambience (H. van Os); The inflation of the new (J. Vaessen); The German art museums in a European perspective (E. Beaucamp); The quality of success and the price of quality (V.L. Zolberg)
ISBN 90-6650-037-9; price NLG 30 (excl. postage and handling)